

ELŐFIZETES

HELYTART.
Egy évre 24 koron.
Egy hónap 2 koron.

VEDÉKEN.
Egy évre 26 koron.
Egy hónap 2 h. 40 f.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.
Jászfőhercegség-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1916.

Staubert József.

Szerda, január 26.

Montenegró lefegyverzése tart Nikita szökése óta is.

Budapest, január 25. (Hivatalos.) A
tőhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Északkeleti arcvonalunk különböző
részein tegnap az orosz tüzéség tevé-
kenysége ismét igen élénk volt.

Olasz hadszíntér:

A tiroli arcvonalon ellenséges tü-
zéség a Judikariákban, Creto és a Su-
gana völgyben. Caldonazo helységeket
bombázta. A görzi hídfőnél Oslavia
közelében ismét harcok folynak. Teg-
nap este tengeremelléki arcvonalon az
olasz tüzéség tevékenysége láthatóan
élénkebb volt.

Délkeleti hadszíntér:

A montenegrói hadsereg lefegy-
verzése csak úgy, mint eddig, ál-
mán folyik. Mindentűt, ahol csapa-
taink megjelennék, a montenegrói
zászlóaljok tisztjeik vezetésével
vonakodás nélkül beszolgáltatják
fegyvereiket. Számos csapatrészt
olyan vidékekről, amelyeket még nem
szállottunk meg, előőrseinknél beje-
lentette, hogy kész a fegyvert le-
tenni. Skutariban tízenkettő ágyút,
öt száz puskát és kettő gépfegyvert
szákmányoltunk. Az ellenséges tá-
borból származó mindazok a hírek,
melyek montenegrói új harcokról
szólnak, tisztán koholtak. Az, hogy
a király országát és hadseregét ott-
hagyta, valóban bizonyult. Hogy a
tényleges kormányzati hatalom ki-
nek a kezében van, ez idő szerint
még határozottan nem állapítható
meg, de ennek a montenegrói had-
járat katonai eredménye szempont-
jából minos semmi jelentősége. Hőfő-
altábornagy, a vezérkari főnök he-
lyettese. (Miniszterelnökség sajtóosz-
tálya.)

Élénkül a harci tevékenység nyugaton.

Berlin, január 25. (Hivatalos.) A
nagy tőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Flandriában tüzéségünk erős tü-
zelést kezdett az ellenséges állások
ellen. Azok a járőrök, amelyek az
ellenség erősen szétlőtt árkainak
egyes részeibe behatoltak, megállapi-
tották, hogy az ellenség nagy veszte-
ségeket szenvedett. Néhány embert el-
fogtak és négy aknavetőt szákmányol-

tak. Nieuportban a templárius tornyot
és a székesegyházat, amelyek jó meg-
figyelő állásokul szolgáltak az ellen-
ségnek, ledöntöttük. Neuville-től ke-
letre csapataink sikeres aknarobban-
tásokkal kapcsolatban a legelől levő
francia lövészárkok egyes részeit meg-
támadták. Három gépfegyvert zsák-
mányoltak és több mint száz ember-
t elfogtak. Az ellenség ismételt el-
lentámadásai, amelyeket az általunk
elfoglalt állások ellen intézett, nem
jutottak túl a siralmas kezdeten, csak
néhány elszánt ember hagyta el az
árkot. Ezeket lelőttük. Nemet repü-

lőgéprajok megtámadták a nanoy-i
katonai telepeket és az ottani re-
pülőteret, valamint a baccarat-i vár-
akat. Egy francia kétfedelű St. Be-
noit mellett Thiaucourt-tól északnyu-
gatra utasaival sértetlenül kezünkre
került.

Keleti hadszíntér:

Különböző pontokon könnyen visz-
szautasítottunk orosz előretöréseket.

Balkán hadszíntér:

Ujabb esemény nem történt. Leg-
felsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnök-
ség sajtóosztálya.)

Királyszöktetés.

Arad, január 25.

Néhai való Konti József nagyszerű
operettje a Királyfogás óta nem irtak
uralkodóról olyan szép zenéjű ope-
rettet, mint amint most az entente
Királyszöktetés címen szerzett és ki-
tűnő szereposztásban, elsőrangú ren-
dezésben Montenegró színpadán mu-
tatott be. Az operett főszerepét a több-
szörösen kipróbált operett király:
Nikita játszotta a tőle megszokott si-
kerrel. Az új operette igazi modern
mestermunka: vannak benne kitűnő
csoportjelenetek: fegyverletétel a
ornagore hegyek közt, vidám dolgok,
érzékeny komédia: Nikita átnyújtja a
kardját, majd burleszk befejezés: a
király miután megadta magát, lakép-
nél bagy csapat-papot és utazik, szök-
tetni engedi magát a baltenéken új,
az entente által Lyonban berende-
zett fiók országocskájába, Pót-Monte-
negróba.

Igy, vagy valamiképpen ehhez
hasonlóan illenék beszámolni arról a
különös komédiáról, amelyen a mon-
tenegrói fegyverletétel és még inkább
a montenegrói király keresztül ment
néhány nap alatt. Az emberek több-
sége nem tud végzetétől szabadulni.
Nikita végzete az volt, hogy operett
uralkodó legyen. Olyannak kezelték,
amikor még csak fejedelme volt a
Kecskepásztöröknek; operett ember-
nek nézték az országába bekukkanó
idegenek, amint látták handsárosan,
nemzeti viseletben, ütlegekre kész
bottal a királyi rezidencia tornácán
üldögegni. Vidám történeteket mesél-
tek titokzatos, Bécsből küldött apaná-
zsáról, országáról operettet is irtak.
Most végre hozzá került egy forduló-
ponthoz, ahol valami új, hősies, szo-
kattan pózban jelenhetett meg.

Egy pillanatig úgy látszott, hogy
Nikita ujabb alakja igaz, természe-

tes. Ugy látszott, hogy a montenegrói
uralkodó csakugyan kijózanodott,
csakugyan átlátta, amit különben
csak a vakok, vagy elvakultak nem
láthatnak meg, hogy a végkép el-
nem vesztetteknek az egyedüli mene-
küls, az egyedüli lehetőség frontot
változtatni és a győztes központi ha-
talmak mellé kell állni. Lehet — na-
gyon is valószínű, — hogy Nikita
komolyan gondolta, komolyan hatá-
rozta el a józan irányba való Pál
fordulást. De a végzet az, hogy Ni-
kita operett király volt, marad. Ha
nem akar magától, azzá teszik párt-
fogói és barátai.

Az operett-király körül történők is
egész csinos operettet adnak ki.
Mert nem kitűnő operett az, amit az
entente bölcsői Montenegróval ren-
deztek? A kis hegyes ország elve-
szett. Minden nagyobb helysége; vá-
rossa Montenegrónak a mienk. A
ornagore harcosok többsége leteszi a
fegyvert. Ország, hadsereg nincs. De
a londoni és párisi bölcséknek nem
ez a fontos. Nekik Montenegró kell
mindenáron. Az országot elfoglalták
Kövess tábornok csapatai? Nem baj.
Az elfoglalt Belgium helyett ott van
az havre-i kis belga territorium.
Szerbiát, rekonstruálják Kortuban,
miért ne lehetne Montenegrót meg-
alapítani — Lyonban. Lyon megvan,
ott néhány épületet kisegítő-Monte-
negróvá tenni, ez nem nehézség. An-
gol arany, francia bankó, olasz hajó
hozza, vonzza, szállítja házhöz a „kor-
mányozni” kész montenegrói minisz-
tereket. Az így készült szemfény-
vesztő országba azonban uralkodó
kell. Hogy ez az uralkodó épolyan
operett figura lesz, amilyené az an-
gol barátság és pártfogás belga Alber-
tet, a szerb Petárt tette, az az entente

szemében nem sokat számít. Nikitának — mondják az unszoló tanácsadók — már nem is okoz nehézséget ez a operett-királykodás. Van praxisa benne.

Teleszky a földgáz kérdésről.

(A képviselőház ülésén.)

az Aradi Közlöny tudósításából

Budapest, január 26.

Minimális az érdeklődés a képviselők körében a földgáz-vita iránt. Féltszeneykor még üresek a folyósók és Polónyi Géza időformán maga rója a szöveget. Polónyi már tíz óra tájban az elnökségnél járt és engedélyt kért és kapott a napirend előtt való felszólalásra. Vissza skart térni multkori interpellációjára, a melyben azt állította, hogy bizonyos alpesvidéki csapatok a front mögött, a magyar Alföldön, vagy pedig vidéktokon és békákön feliesitenek szolgálatot. Nehogy félre magyarázhatóság szava, ki fogja jelenteni, hogy állítása nem vonatkozik a tiroliakra és az alpesi vadászokra, akik az olasz fronton éppen olyan hőiesen küzdenek szűkebb hazájukért, mint a magyar honvédek.

Holnap mozgalmassabb ülés várható, mert az interpellációk napja lesz. Mostanáig tízenégy interpelláció van bejegyezve, amelyek közül érdekesebbek Szencsánvi György, Bartha Odön és Holó Lajos interpellációi. Az első a szerb eseményekről, a második a szőlőtermelés védelméről, a harmadik pedig a valutáról intéz kérdést a miniszterelnökhöz, illetőleg a szakminiszterekhez.

Apponyi Albert gróf, aki felépült zvenekedésemből, megjelent az ellenzéki oldalon. Tisza István gróf az üléssteremben üdvözölte Apponyit felgyógyulása alkalmából.

(Helyreigazított interpellációk.)

Beöthy Pál elnök háromnévvel tízenégy órákor nyitja meg az ülést. Indítványozza, hogy a kárpáti falvak lakosságának szerzésére a Ház tagjai februári tiszteletdíjükből egyenként száz koronát adományozzanak. A Ház elfogadja az indítványt.

Napirend előtt Polónyi Géza szólalt fel. Multkori interpellációjával kapcsolatosan osztrák részről állandó támadásoknak van kitéve. O ez kkel a támadásokkal nem törődik, de azt nem akarja tűrni, hogy hiányosan körölt beszédének hamis intenciót tulajdonítsanak. Az alpesvidékieket és tiroliakat, valamint szász-burjakat maga is jól ismeri s kijelenti, hogy hőiesen teljesítették feladatukat. Tisztelettel hajol meg a hősök előtt, de amit az oroszok a la'ra beosztottakról mondott, azt nem rektifikálja. Az osztrák sajtóhoz fordul, hogy meg-hamisított beszédét ilyenformán egészítsék ki.

Ugyanezek napirend előtt szólalt fel Ur-mánczy Nándor. Multkori interpellációjára tér vissza. Akkor szótvetette a pargatali fogolytábor magyar őrszolgálatjának szenvedéseit és azt, hogy Móga Győző ezredes, valamint Küffer százados nem szíveli a magyarokat. Küffer századostól levelet kapott, amelyben kifejti, hogy Móga ezredes és ő maga is magyar ember. Ezt a levelet kötelességének tartotta felolvasni, ugyanezkor azonban nem hallgathatja el, hogy utóbb levelet kapott a panasztevőktől, akik fenntartják a rossz bánásmódot illetőleg tett állításait.

A Ház ezután áttér a napirendre, a földgázjelentés részletes vitájára.

(A német tőke bevonásának szükségessége.)

Földes Béla szerint a szerződés megkötésénél bizonyos kishitőség és lemondás érvényesült. A földgáz felfedezése idején tulajdos nagy volt a letkesedés, azóta es a felfogás megváltozott és a remények lelohadtak. A Ház előtt levő jelentés is ilyen értelemben szól a földgázról. Bizonyosnak tartja, hogy nagy mértékben szükségünk van a külföldi tőke igénybevételeire s kihez forduljunk inkább, mint Németországhoz, mely tulajdonnyalja a gazdaságos terén az entente-államokat is? A háboru után nagyon hasznos lesz, ha Magyarország azt a gazdasági összeköttetést, amely Németországgal létezett, lehetőleg még hamarabb fűzi.

(Teleszky a szerződésről.)

Teleszky János pénzügyminiszter szólalt fel. Kijelenti: szükséges, hogy a vita közben is foglalkozzék már a tulajdonról elhangzott beszédekkel. Nem eszódálja, hogy a földgáz-szerződést elítéli. Ez a vélemény tájékozatlanságból ered. Nemcsak a pénzügyminisztérium, hanem a külföldi szakértők és tudósok véleménye is megváltozott a kérdésben. Beismeri, hogy kiábrándult abból a mámorból, amely elfogta a kissérmási földgáz feltörésekor. Általános az a felfogás, hogy olyan dűnk a gáz-nyerők és olyan energia forrásai, hogy Magyarország, és különösen Erdély mezőgazdaságának és iparjának aranykora kezdődött. Az amerikai szakértők ízesítették ki beennünket az örömmámorból. A hetvenkét milliárd köbméterre becsült energia forrása keletünkben nem jelent többet, mint a német Ruhr-vidék évi szénttermelése. Mindenképp azon igyekeztek, hogy az erdélyi városok közelében tárják fel a gázforrásokat, mert a gáz rövid vezetékkel gyorsan, olcsón volt hasznosítható. A terv nem sikerült, mert a gáz nem ott volt, ahol ebből a szempontból kellemes volna. Ismerteti ezután az angol csoporttal folytatott tárgyalásait és megállapodásait a földgáz országos kihasználására. Emlekeztet a magyar városok kongresszusának kívánságaira, hogy a százmilliósz özlethez angol tőkét vehessen igénybe. A francia és angol tőke akkor már huzódzott tőlünk, ezért nem is vette figyelembe a magyar városok ajánlásait, amely mögött a National Bank állott. A szakkörök nem ajánlottak budapesti vezetőket, hanem ajánlottak mindenképp előtt a Kolozsvár—föld—medgyesi vezetékek elkészítését. Az erdélyi városok követeléseit nem a pénzügyminiszter álláspontján hiszultak meg. Felsorolja, mely városoknak adtak földgázra engedelmet. Az eredmény az, hogy csak Bessen használják világítási célokra, de legközelebb Dicsőszentmártonba is bevezetik. Megvilágítja a Deutsche Bankkal kötött szerződés előnyeit. A Deutsche Bank maga bányászta a gázt; a városoknak már csak a kész gázt kellett volna felhasználni. Kolozsvár nem reflektált a koncesszióra a háborus viszonyok miatt és így volt a többi erdélyi városban is. Ma Kolozsvár, Arad, Nagyvárad és Marosvásárhely évi gázszükséglete 4 millió köbméter. Ezt százszorosan kell a Deutsche Banknak emelni, hogy kihasználhassa a földgázt. Sajnája, hogy olyan feltételek is felmerültek, mintha a Deutsche Bankkal a szerződést külpolitikai okok miatt kötötték volna. A ma var tőke egyenrangú a német tőkével. Behatóan foglalkozik az ellenzéki kifogásokkal és bizo-

nyítja, hogy a szerződés nem sérti a monopólium törvényt. Az állam gondoskodott arról, hogy Erdély mezőgazdasága és ipara hasznát kassa a szerződésnek. Sem Plattby, sem Bethlen határozati javaslatához nem járul hozzá.

Beszédét lelkes éljenzés és taps követte. Tisza, Sándor János és Harkányi melesen üdvözik a szónokot. Holnap délelőtt 10 órákor folytatják a földgázvitát és az interpellációkra már egy órákor áttérnek.

Motoros mozsaraink sikere Gallipolinál.

(Török győzelem Kut-el-Amaránál.)

Tátrai tudósítás.

Konstantinápoly, január 25.

A gallipoli-i harcoknál két osztrák-magyar harminc és feles mozsárágyu-üteg működött közre, amelyek főleg a december 17-iki és 18-iki döntő harcokban töltötték be fontos szerepet. A lövedékek gyűrűjével körülvezték az angol állásokat s a napokig tartó tűzharcban megtörték az angolok erejét.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenti január 24-én: Irak-front: Kut-el-Amaránál a pozícióharok tovább tartanak. Angol erők, amelyek imamehardi irányából jöttek, január 21-én monitorok védelme alatt Kut-el-Amarától harmincöt kilométerre keletre Menlahiennél levő állásainkat a Tigris mindkét partján megtámadták. A csata hat óra hosszáig tartott. Az ellenség valamennyi támadását visszavertük. Az ellenség kénytelen volt néhány kilométernyire kelet felé visszavonulni. Mintegy három ezer angol holttestet számoltunk meg. Ezzel száradost és néhány angol közkatont elfogtunk. Veszteségeink aránylag csekéliek. Aymer angol tábornok halottai eltemetésére egy napos feyzversenytet kért, melyet erre a célra megadtunk. A foglyok vallomásai szerint az angolok a fentemlített veszteségeken kívül a Seik-Said körül vívott harcokban is három ezer halottat, illetve sebesültet vesztek. Támadásukkal egy másik hadoszlopot, mely Kornától Muntiefik irányából előtrőni igyekezett, visszavonulásra kényszerítettünk. Az angolok száz halottat hagytak a csataterén. Nagyszámu tevé és körülbelül száz sátrat saakmányoltunk. Más ujság nincs.

Konstantinápoly. Perzsiában a tevé kibírdették. E szerint orosz és angol alattvalók meozölését vallási szempontból nem minősítik büntettnek. A tevé az összes papok és egyháziók aláírták és kibírdették. A szent háboru egész Perzsiára kiterjed.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, vagy a lakhelyváltoztatást ugyszintén lapmegrendelést, avagy lerendelést mindenkor a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Magyar közigazgatás Szerbiában.

(Az orosz-lengyelországi terület kettéosztása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 25.

Teljesen megbízható forrásból rendkívül érdekes és fontos hírt közöltek velünk. Arról van szó, hogy rövid időn belül Szerbia csaknem teljesen magyar közigazgatás alá kerül. Emlékeztet, hogy mintegy tíz nappal ezelőtt Szemereczky György orosz-lengyelországi képviselő interpellációt terjesztett a miniszterelnök elé amiatt, mert tudomás szerint Szerbiában nem respektálták a magyar kívánságokat és ezt a megszállott területet csaknem egészen osztrák, meg csak tisztviselőkkel rakták meg. Azt is elpanaszolta, hogy ezúttal csomó történelmi nevezetességű tárgyat küldtek már a bécsi hadi muzeumba Belerádból.

Tisza István gróf miniszterelnök kijelentette, hogy legközelebb olyan átalakulás várható Szerbiában, amely teljesen kielégíti a magyar kívánságokat. Közölte azt is, hogy Salis Savis katonai kormányzó mellé rövid időn belül ki fogják nevezni Tallóczy László külügyminiszeri osztályfőnököt, a ki kiváló magyar ember.

A miniszterelnök igérete tudomásunk szerint hamarosan valóra fog válni. Az általunk meghódított szerb területet ugyanis, mindnyáunk legnagyobb örömeire, teljesen magyar közigazgatás alá helyezték. Ennek a rendkívül nehéz és fontos munkának megszervezése most van folyamatban. A megszállott orosz-lengyelországi területen szolgálatot teljesítő vasúti, posta- és táviró-üzemeket, iskolákat, laprendszert és az egyéb műszaki, továbbá fuvarozási személyzetet összeírták honosság szerint. Az összeírásnál azt adták tudni az illetőknek, hogy legközelebb Szerbiába fogják őket vinni, mert Szerbia magyar közigazgatás alá kerül.

Ugyanebben az időben Szerbiában összeírták azokat a műszaki katonatisztet és legénységi állománybeliakat, akik osztrák alattvalók. Ezeket ugyanis Orosz-Lengyelországba fogják vinni. Orosz-Lengyelországot tudniük közigazgatásilag ketté fogják választani. Az egyik része német igazgatás alatt marad, a másikat pedig osztrák hivatalnoki kar foglaltja le és igazgatja mindaddig, amíg a békétől való alkalmával el nem dönik, hogy hová tartozik.

A büszkeség érzésével adhatunk tehát tudni azt a valóban nagy jelentőségű eseményt, hogy a többára magyar katonasággal elfoglalt Szerbiában magyar hivatalnokok veszik a rendszervezés munkáját és a kulturának is új török utat a mi fiaink vértől szőtt földön. A magyar közigazgatás természetesen csak azokra a területekre fog kiterjedni, amelyeket mi és az osztrák-magyar hadserejeinkkel megszállt német csapatok foglaltak el. A bolgárok által megszállt részekben a bolgárok maradnak meg a végleges rendezés idejéig.

Arról értesülünk különben, hogy Aradról is számos olyan tisztviselő került Szerbiába, akik hivatalból, akik bírák a szerb és horvát nyelvet. Tudni kell ugyanis, hogy a szerbiai kormányzat az utóbbi napokban minden jelentőségi közigazgatási hivatalhoz kérését intézte: vajon volnának-e olyan tisztviselők, akik a szerbiai nehéz szolgálatban is beválnának? A szerbiai magyar közigazgatás rendőr-törzseinek elég szép kezdő listája lesz és már ez a körülmény is esélyt nyújt a magyar tisztviselőket a megszállott terület felé.

Eheztek és tifuszt kaptak a kispapok.

(Járvány a lugosi görög katolikus szemináriumban. — Lesújtó orvosi vélemény.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Lugos, január 25.

Alig néhány esztendőre épült Lugoson a Karánsebesi-utóban a lugosi görög katolikus püspök palotája és mellette a görög katolikus papnevelő és fiúnevelő intézet. A görög katolikus szeminárium működése azonban most fel van függesztve. Az intézetet ugyanis hatóságilag bezárták. A bezárás pedig egyenesen a közegészségügyi hatóság intézkedésére történt. A papnevelő intézetben tifusz-járvány lépett fel, mely orvosi szempontból az áldozatait. A növendékek hetven százaléka betegedett meg és ezek közül hét — öt kispap és két nevelőintézeti diák — meg is halt. A szeminárium vezetősége annak a nézetének adott kifejezést, hogy a tifusz valószínűleg így kerülhetett, hogy valamelyik növendék hazulról csomagtól kapott, melyben a küldött holmiban tifusz bacillusok lehettek és a betegség aztán ezen a révén került az intézetbe és terjedt el ottan. Az orvosok azonban más véleményen voltak. Azt állították, hogy amennyiben a tifusz bacillus kívülről is jött volna be az intézetbe, a betegség rohamos elterjedését mégis az lenne lehetővé, hogy az intézetben mindennél mérhetetlen piszok uralkodik és hogy a növendékek rossz és kevés táplálékot kapnak. Leményi Agoston dr., az egyhásmegye és a papnevelő intézet orvosa, ezt többször hangsúlyozta az intézet vezetői és tanárai előtt. De felszólalásai sohasem eredményezték a kellő orvosi látást, sőt gyonyval és kicsinyléssel találkoztak. Azt is tapasztalni kellett, hogy egyes növendékeket, akik hajlandók lettek volna az irányban az intézet vezetőségére nézve kellemtelen vallomást tenni, terrorizálták és az intézetből való kicsempéssel fenyegették meg. Leményi dr. ilyen viszonyok mellett nem akartván viselni az intézetben uralkodó közegészségügyi állapotokért a felelősséget, orvosi tiszt-ségéről lemondott.

Mintán a krassó-szörénymegyei közigazgatási bizottság január havi ülésén elhatározta, hogy vizsgálatot indít a papnevelő intézet járvány ügyében. Trentin Valér dr. lugosi püspök felhívta Leményi drt, hogy adjon véleményt a betegségről és a szemináriumban történekről. Leményi dr. hosszabb beszédében a következőket mondja a papnevelőben tapasztaltokról.

— A betegség genesiséét nem lehetett határozottsággal megállapítani. Valószínű, hogy behurcolták a járvány bacillusait.

Hogy miért szaporodtak a tifusz bacillusok olyan borzalmas mérvben, hogy a tanulóknak körülbelül hetven százalékát infectálták, annak oka azon páratlan piszok, amelyet Vincze dr. városi főorvos az megállapított, mely borzalmas piszok egy a konyhában, valamint a mellékhelyiségekben és a hálószobákban is találtak. Ezzel az emberi józólást bántó piszok ellen hónapokon keresztül hiába küzdöttek, mert a szeminárium vezetősége mindig azt válaszolta, hogy nem tud szolgálatot találni, kik az épületet tisztítsák. (Körülbelül száz személy részére egyetlen szolga volt alkalmazva. A tifusz betegsége a proletáriátusnak. Tömeges tifusz megbetegedések a lecsúszottabb sorsú néposztálynál fordulnak elő, olyan embereknek,

Falusi végrehajtás.

(Bonyodalom egy tehen körül.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 25.

A múlt év szeptemberben 10-én Kurtakér község bírása, két esküdte és két plajása megjelentek a jegyző megbízásából Iliszie Lajosné koreszmárocnánál és el akarták vinni egyik tehenét, amelyet már régebben a borosjenői főszolgabíró egyik kibácsi kérésében kiszabott bírság fejében foglaltak le. Az asszony nem akarta megengedni, hogy a tehenet elvigyék, mert az ellőfélben volt a azt az ajánlatot tette a bírónak, hogy vigyenek el valamilyen más jószágot. Ebbe azonban nem akartak bele menni a a bíró utasítására a két plajás el akarta oldani a tehenet, erre azonban az asszony úgy mellbetassította őket, hogy visszatértek. Ilisziené most azt kezdte hangoztatni, hogy az ura már kifizette a bírságot, mire a bíró erre vonatkozólag hatósági iratot kért, majd amikor illet az asszony nem tudott produkálni, a bíró ismét felszólította a két rendőrt, hogy a tehenet hozzák ki az istállóból. Ilisziené most már dühbe jött, felkapott egy vasvillát a azzal hadonászva kiáltotta:

— Az ur istennek sem engedem a tehenemet elvinni.

A tehenet a bíró, két esküdte és két plajás tényleg nem tudták elvinni, ellenben az ass-

zony ellen feljelentésre vizsgálat indult a az aradi törvényszék hatósági közeg elleni erőszak vétsége miatt adott ki ellene vádiratot. Ez ügyben ma volt a főtárgyalás a törvényszék előtt. A tárgyaláson mindenekelőtt be igazolást nyert, hogy mikor a kis küldöttség megjelent az asszonynál, akkor már annak férje, aki a előbbi délelőtti beutasított Kistenőre, a bírságot kiegyenlítette a így a bíró esküdtek és két plajás már nem követelheték, mint hatósági személyek a tehenet. Beigazolást nyert, hogy az ügyben nem volt árverés kitűzve, meghirdetve, erről a fél nem volt értesítve a így a tehenet egyáltalán nem volt joguk elvinni, végre beigazolást nyert, hogy az asszony a tehen helyett más jószágot ajánlott fel, amiből joga volt a amit a bírónak kötelessége lett volna elfogadni. Mindezek alapján a törvényszék Iliszienét, akit Sugár Jenő dr. védett, felmentette.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Mintán tábori postautóvalán az irás-
beli közlemény nincs megengedve, arra
kérjük azokat, akik a háborúból pénz-
költségek, hogy egyidejűleg külön leve-
lőz-lapon jelezzék, hogy az összeget
melyen célból küldötték.

kik éhséget szenvednek, akik romlott, rothadt, poshadt éledelekkel táplálkoznak, de még azokból sem elegendő mértékben. Ez által magyaráztatik a betegség rohamos terjedése a görög katolikus szemináriumban. Mindazon jó házból való tanulók, kik otthon megfelelően és észszerűen voltak táplálva, kinos éhségre jutottak, nem lévén az éledeknek sem a minősége, sem a mennyisége elegendő egy fejlődésben levő fiatal szervezet részére. Háromszor hetenként a legszigorúbb böjt; reggel egy ugynevezett tea rum nélkül (románul), helyesen melegített víz; ebédre hideg bab zsír és olaj nélkül; de azokból sem elegendő mértékben, este pedig burgonyaleves zsír nélkül. A többi napokon oly gyenge étkezés, amivel Lugoson egy nanezmos sem elégszik meg, mely körülmény egyike volt azon főokoknak, amiért a szemináriumban nem lehetett szolgákat találni, akik a tisztaságról gondoskodjanak, mert egy szolva akar dolgozni, de követeli ezzel szemben, hogy jól lakják. Azon számtalan figyelmeztetésem, melyeket ezen tanév folyamán megtettem, sikertelenek maradtak, mert azt felelték nekem, hogy a feljebbvalóknak a lelkielégedésről gondoskodni áll elsősorban hivatásukban és nem szükség, hogy a tanulók oly kövérek legyenek, mint én.

Az orvos szigorú véleménye után érdeklődéssel néznek a vizsgálat további lefolyása elé.

Nikitát

leányai birták szökésre.

(A cár és az olasz király levele. — Nem lesz döntés a Balkánon.)

Távirati tudósítás.

Bécs—Berlin, január 25.

Nikita szökésének előzményeihez tudni kell, hogy a Podgoricában időző Nikitához egyidőben érkeztek meg leányainak küldöttei és az olasz király és a cár levelei. Ezeknek hatása alatt rendelte el Itáliába való utazását.

Essad pasa hadizenete.

Genf. A Journal kijelenti, hogy az a hír, miszerint Essad pasa hadat üzent a monarchiának, nincs megerősítve.

Szabadon bocsátott követségi tisztviselők.

Konstantinápoly. Az Unió nagykövetséghez bocsátott francia tisztviselőket, akiket a szalonikii török konzul, valamint annak tisztviselői elhurcolásáért letartóztattak, ma ismét szabadon bocsátották.

Nem lesz döntés a Balkánon.

Bern, január 25. A „Corriere della Sera” jelenti: A négyesszövetség balkáni aktivitása mindenesetre jó fegyver a központi hatalmak ellen. De ennek dacára a győzelem útja nem Szerbián, Montenegrón és Albánián keresztül fog vezetni, mivel az ellenség nem a Balkánon erős. A szövetségeseknek teljes készséggel a döntő frontokon kell fellépniük: Oroszországban, Flandriában és a Vogézekben. A Corriere szavaiból kitetszik, hogy nincs bizalma a szövetségesek szalonikii győzelmében és előre előkészíti az olasz közvéleményt újabb balkáni kudarcokra, melyeknek jelentőségét óvatosan már most letompítja.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szerda: „Ciklamek”.
Csütörtök: „Császárné”, operett újdonság először.
Péntek: „Császárné”.
Szombat: „Császárné”.
Vasárnap: „Császárné”.

Salambo.

(Filmremek 6 felvonásban. Bemutatja az Uránia színház.)

A világirodalom legnagyobb, legdusabb, leggazdagabb regénye Flaubert „Salambo”-ja. Híres az a regény káprázatos fantáziájáról, mellyel a régi világ legnagyobb hatalmasságának, Kartágonak gazdagságát, pompáját írja le, de híres arról is, hogy nyelvezete, stílusa a legszínesebb hang a világirodalomban. A filmgyárak ilyen témákat szeretnek legszívesebben feldolgozni, azonban Salambohoz eddigelé nem mert senki nyulni. Ezen gazdagsága és pompája volt az, mely visszatartotta a gyárakat, mert féltették, hogy ilyen ókori regényt kiállítani nem szabad, a regény színeinek és pompájának kiállítása pedig mérhetetlen vagyonba kerül.

Tegnap került az Urániában bemutatásra ez a film melyről elég volna annyit mondanunk, hogy teljesen a regény nyomait halad: ugyanannyi fény, annyi pazarlás, káprázat, lendület, erő. Díszletekben, a szereplő személyek számában, ruhákban, kiállításban még sohasem láttunk. Szinte szénségben buja jelenetekben mondja el Salambonak, Tanit papnőlének szomorú történetét. Nem is próbálunk a regény egyes jeleneteit kiragadni, mert minos a filmnek egyetlen egy pillanata sem, amikor valami különösen szép, finom, festői, buján szédítő ne nyujtana a nézőnek.

Kartágo ostroma, a szőlők tábora, a csodás szépségű templomok, Kartágo-utcai: a rendezésnek és díszletezésnek legnagyobb tökével. Bizonyos az, hogy akinek érzéke van a művészi alkotások iránt, az ebben a hatalmas filmben gyönyörködni fog és bizonyos az is, hogy a kinematográfia történetében kimagasló helyet fog minden időben ezen alkotás elfoglalni. A közönség zafolásaig megtartotta a színházat és egybehányozva megállanította, hogy a film messze felülmúlja az eddigi nagy slágert a Quo vadis, mert nagyobb arányú, tökéletesebb és több a művészi értéke.

* A színház hírei. A Császárné operett-újdonságának csütörtökön lesz a bemutató előadása. Gábor Andor rendkívül szellemes szövege és Granichetálden Brunó fülbemászó zenéje a lehető legjobb hangulatban tartják mindvégig a közönséget. Az egész darab csupa hangulat, elevenség. A társulat az újdonságot stíluszerű kiállításban hozza színre, úgy jellemzőben, mint díszben is így a második felvonás, mely a császárné fogadó termét ábrázolja a régi idők egy hatalmas képesarnokát mutatja be, melynek festését Lenkei György, a színház állandó festőművésze készítette. „A császárné” Bécsben elérte már a 300-ik előadást, Budapesti szintén tálós hírek előtt közeledik a 100-ik előadáshoz és előre is biztosra vesztő, hogy nálunk is meghozza a nagy sikert. Az újdonság főszereplői: Ho váth Mici, Járai B., Benkőné, Járai S., Barics, Győző, Polgár S. és a két gyermek szereplő Acs Gyula és Acs Aranka.

* Az Aradi Filharmonia Egyesület január 19-iki Vörös Félhold hangversenyének tisztá jövedelmét, 2019 korona 50 fillért a mai napon adta át Resch Ferenc altábornagy védnöknek, Min. Vilmos dr. elnök. Felajánlottak: Kintsig János főispán 24 korona, Wadowszky Gusztáv 20 korona, Bácskay Béla dr. 15 korona, dr. Bara Gyula és Spitzer Henrik főmérnök 10-10 korona, Dürfeld és Gr. H. Örnagrok 5-5 korona, Kerpel Izab. 4 korona, Au'richt N. és Neumann H. 2-2 korona, Klein L., Weiss T. és 8 ismeretlen a 1 koronát. A rendező-egyesület ez után is hálás kö-

szönatét nyilvánítja az aradi sajtónak, a felhívulóknak, a közreműködőknek és mindazoknak, kik az est sikeréhez hozzájárultak.

* Vasárnap 2 szenzációs sláger az Erzsébet-mozgásházban. Az órium oszmán-szek óriási cow boy sláger és Hiv a császár, hazafias dráma a most folvó világháborútól, egy népfelkelő tragédiája 2 felvonásban. Ezv-szerű földműves volt Schönwaldban a darék Lindner, de amikor a haza sorsa forogott kockán, ő nem habozott egy pillanatig sem. Ő is ott hagyta kis házáat, feleségét, gyermekeit és ment a többiekkel a fenyegetett haza védelmére. Félretette a földművelő eszközöket és fegyvert ragadott. Dorozsuhonva helvett katonaruhát alát magára, aztán albusuzott csatládától: „Éljetek boldogul. Miattam ne agódlatok, utóvére is nem minden golyó talál. Én ha talál, az a leaszabb halál”. Na ment. Ment előre örvényben, feledte a háború fáradalmait, nem törődött a fele körül fűtűk golyókkal, hiszen teljesítette kötelességét mindenkör. A láthatatlan, jól elrejtőzt ellenség sorából nem egy oroszba küldött golyó rőpült felébe: jól sem vette. 171

* Asta Nielsen az Apollóban. (Félleposd — hátsó lépcső.) Asta Nielsen, nagy látszik, szerepkört változtatott. Ezelőtt a drámai millió volt az otthona, a most egymásután kapuk tőle a nagyvessző vízió-alkításokat. „A hamis Asta Nielsen” után a mozik műsorára kerül a „Félleposd — hátsó lépcső” című Asta Nielsen film, amelyen a világhírű moztár egyik legjobb alakítását nyújtja. A darab címe nem sokat árul el, de annál tartalmasabb, kedvesebb a szövege. A szellemesebbnél-szellemesebb ötletek egész rajával találkozunk ebben a pompás víziótáiban, bőven van benne csalekmény is a darabot Asta Nielsen vissi. Körülötte történi minden s már az is biztosítja a darab nagy sikerét, Asta Nielsen az egyszerű házmesterleány szerepében rendkívül bájos és szeretetreméltó. Az Asta Nielsen-filmet szerdán és csütörtökön mutatja be az Apolló-színház vi haditápekkel együtt. 3

* Simon Judit az Apollóban. Kiss József örökzép költeményét tökéletes művészi izléssel és megrítéssel dolgozta vászonra az egyik magyar filmgyár. A csodás képet péntkől kezdve mutatja be az Apolló-színház. 3.

LEGUJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

Athén. Az entente szaloniki-i előkészületei nem csupán a központiak, hanem Görögország ellen is irányulnak. Bizonyítja ezt az a tény, hogy nehéz ágyukat úgy állítottak fel, hogy azok a görög táborra vannak irányítva, egyrészt fenyegetésül, másrészt esetleges görög támadás visszaverésére.

Szótia. A Balkanska Posta athéni tudósítója az egy görög államterti a következőket nyilatkozta:

— Az entente és Görögország között az ellentetek áthida-hatástanok. Görögország nemsokára határozott formában tudomására hozza az entente-nek véleményét s a központi hatalmakhoz csatlakozik, mivel az entente Görögország és a király jöndulatát azzal viszonzotta, hogy Venizelosz dinasztia és kormányellenes törekvéseit támogatta.

Bukarest. A román kamara február másodikán összeül. Az oroszellenes sajtó azt hangoztatja, hogy Romániának meg kell őriznie fegyveres semlegességét, hogy a harc eldöntésekor megsegíthesse a reászorulókat, biztosíthassa magának a szabad Dunahajózást, a Dardanellákon való közlekedést.

Várva várt felelet egy husz éves kérdésre.

(Mely aradi utcák kapnak vízvezetékét? — A csőhálózat kiterjesztésének tervei. — Új vízmű telep.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, január 25

Arad város műszaki bizottságának legutolsó ülésén Koromzay Frigyes bizottsági tag azt jelentette ki, hogy a vízvezeték teljesítő képessége olyan csekély, amely ugyyszólván az egész intézmény esődjét jelenti. Zédor Imre gépüzemigazgató azzal nyugtatta meg a bizottságot, hogy a legközelebb tartandó ülésen már bemutatja a vízmű bővítésére, illetve egy új vízmű létesítésére készített terveit.

Ami a város közönségét legjobban érdekli az az a kérdés, vajon hol fektett le a vízmű új oszlopokat, mely városrészek és utcák kapnak évtizedes sóvárgás és várakozás után vízvezetékét?

A törvényhatóság szempontjából viszont első sorban az a közegészségügyi és tűzbiztonsági cél áll előtérben, hogy a vízmű a megnövekedett fogyasztást az év mind n napján kielégítse és most úgy alakítsák át a műveket, hogy azok hosszú ideig megfelelően feladatulak. Már most mielőtt még a város ebben a sok százezer koronára, talán egy millióra rugó költséggel járó kérdésnek tárgyalásába kezdene a törvényhatóság, figyelmeztetni kell arra a legutóbb érkezett miniszteri leíratra, amely tudomására adja a tanácsnak, hogy minden vízvezetési ügyben teljesen díjtalanul rendelkezésre áll a miniszterium szakosztálya és ez feltétlenül igénybe is veendő.

A vízcső hálózat kibővítése azt jelenti, hogy a most sorvadó és fejlődésükben megakadt városrészek és utcák, mint a virág a víztől, új életre kelnek és a városrészek lakossági sűrűsége arányosan és egészségesen oszlik meg. Senki sem bolond, hogy ma olyan házba menjen lakni, ahol nincs vízvezeték, nincs fürdő, nincs higiénikus berendezés, mikor azért a pénzért minden modern komforttal ellátott lakást is kaphat. Tehát feltétlenül jogos mindama részek követelése, amelyek eddig a vízvezeték áldását nem ismerik, ha erőlyesen ragaszkodnak a törvényhatóság amag ígéretéhez, hogy egyszerre és minden valogatás nélkül terjeszti ki a csőhálózatot ott, ahol az most még nincs meg. Remélhető, hogy a törvényhatóság közgyűlésében nem jut szóhoz a partikuláris érdek, nem érvényesül a vízkérdésnél a protekció — mert sajnos, már ilyenre is volt példa — hanem mindenki kap vízvezetékét, akiknek erre joga van. Joga pedig van mindazoknak, akik a város területén élnek.

A csőhálózat kiterjesztésének tervét a gépüzemigazgató és Nachtnébel Ödön főmérnök közösen készítették el és a megállapodásuk alapján szerkesztett térképből azt látjuk, hogy a következő városrészek és utcák kapnak csőhálózatot:

Bármily hihetetlenül hangozzék is, az a valóság ma, hogy még a Belvárosban is vannak helyek, ahol nincs vízvezeték. Az angoloknak az volt a legkisebb gondjuk, hogy a vízmű az egész közönség céljait szolgálja.

A bemutatásra kerülő tervek szerint a Belváros mindama részei, amelyek ma még vízvezeték híján vannak, első sorban kapnak el azzal.

A Városi tővább az Erzsébet-utcába és környékére, valamint a

vagongyár—vasut és Béla-tér közötti részre.

3. Az Erzsébet-városban, amelynek fejlődését legjobban megakasztotta a vízhiány és ahol óriási a heepitetlen telkek száma, a Varjassy Lajos-utcában, valamint a vele párhuzamosan futó (egészen a versenyterig), valamint az ezekre merőlegesen álló utcákban tervezik a csőhálózatot.

4. Sega külvároson át egy tócsó van tervbe véve, amely a Pécskai-utból kiágazólag fut végig eme városrészen és az Erzsébet-városi tócsóba torkollik.

5. A Ferenc József városrészben szintén fektetnek egy tócsóvet, még pedig a hidig vezető tóut hosszában.

6. Tervbe van véve, hogy a repülőtér is vízvezetékkel lássák el. Ez azonban csak az esetre történik meg, ha a költségek megtérül hányszorát a katonai kincstár fedezi. Ha ez megtörténik, akkor Gáj lakossága is egészséges ivóvízhez jut. Ezt a városrészt ma hat közút látja el igen hiányosan vízzel.

A reform második lényeges része a vízfogyasztás biztosítása.

A vízműtelep gépezete már nem tudja ellátni azt az óriási munkát, amelyet Aradon a víztermelés megkövetel. A gépüzemigazgató úgy tervezi, hogy a mai fogyasztással szemben, amely normális viszonyok közt naponta 4000 köbméter, de volt nap, hogy 4600 köbméterre rugott, a jövőben olyan gépezet álljon rendelkezésre, amely naponta 6-7000 köbméter vizet tud szállítani.

Ez a technikai kérdés három módon oldható meg, mondotta az Aradi Közlöny tudósítójának az igazgató:

1. Vagy a jelenlegi művet átalakítunk elektromos hajtásra, de természetesen a még szükséges gépekkel bővítjük.

2. Egy második alternatíva a víznyerésnek egy más, a maiól eltérő rendszere. Ez a kompresszorok nélküli vízszivattyúzás.

3. Végül az ugynevezett teljesen automatikus rendszer, amelynek gépei mechanikusan önmaguk szabályozzák a víztermelést és szolgáltatást. Megállanak, ha elég a víz, megindulnak, ha vízre van szükség a csövekben vagy rezervoároknak.

— A törvényhatóságtól függ, melyik rendszert választja, a műszaki bizottság feladata, hogy szakzerű és pénzügyi szempontból bírálja meg a rendszereket és a legjobbat, a legraktikusabbat ajánlja.

Az „Aradi Közlöny“-t összes harctereinken olvassák. Levelezünk az „Aradi Közlöny“ apróhirdetése útján hozzátartozóinkkal. Biztosabb, mint a küldött tábori lap, mely könnyen elkallódhat, míg a több példányban odaérkező „Aradi Közlöny“ a harctereken közkezeper torog és így az üzenet feltétlenül rendeltetési helyére jut. Ezennel megnyitjuk az „Aradi Közlöny“ tábori postáját. A legkisebb üzenet díja — 15 szöig — 60 fillér.

Molnár Ferenc

háborus színműve.

(Hadi riportok és színműírás. — A harmas színpad.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, január 25

A színházi élet most a harmadik háborus esztendőben úgy fellendült, mint talán még soha. Magyar színműírók versenyeznek a háboru vér és aranytengeréből született új színházi közönség kegyeiért. Ha magyar színműíróról van szó, nem hiányozhat a sorból Molnár Ferenc neve. Már pedig a nagyszerű háborus színiszezon sikert aratói között éppen Molnár Ferenc nem szerepel. A kitűnő író hónapok óta a sajtóhadiszálláson dolgozik és nagyszerű haditudósításai, amelyeket most könyvben is kiadott, éppolyan sikeresek és népszerűségnek részesek, mint amivel szépirodalmi működése is találkozott.

A harctereket járó, hadi megfigyeléseket jegyzetelő Molnár Ferenc azonban azok közt a szenzációk közt, amelyeket a haditudósító élete kínál, nem feledkezett meg a színpadról. A Farkas óta, amelyet még a háboru kitörése előtt mutattak be, nem hallatszott hír arról, hogy Molnár Ferenc új színművét dolgozza. Most azután egyszerre híre jön, hogy a kitűnő író nemcsak dolgozott új színdarabon, hanem azt körülbelül már be is fejezte.

A háboru zajában, abban a hányatott életben, amelyet, mint haditudósító egyik harcterről a másikra száguldván tölt el, mégis talált Molnár Ferenc módot és időt arra, hogy az irodalomnak is éljen, hogy elmélyedjen önmagába és alkotson. Az új Molnár-darabról egyelőre csak keveset lehet tudni, de ez a kevés is elárulja azt, hogy az Ordög, a Liliom, a Testőr, a Farkas szenzációs szerzője, aki eddigi darabjaiban bosszorkányos ügyességgel vegyítette a valóságot a színebelummal, az álommal, a fantáziával, most ismét valami újszerűt, meglepőt és érdekeset készített a közönségnek.

Az új Molnár-színmű egy felvonásos darab és témája, amelyet a szerző gondosan titkol még, háborus vonatkozású. Technikai kivitelében merész kézzel a középkor színpadiahoz tér vissza Molnár és modern keretek közé a sok száz év előtti hármass színpadot állítja vissza. Az egyfelvonásos ugyanis Molnár tervei szerint a földön, a menyországban és pokolban játszódik le és ezért a szerző, miként a középkori vallásos színművek és misztériumok írói olyan színpadot kíván darabja színpad-riumában, ahol az alsó színpad (a rendes) a pokol, a középső a föld, a legfelső a menyország jeleneteinek előjátékára alkalmas. A színpadnak ez a három emeletre osztása egészen szokatlan újítás és magában véve elég ahhoz, hogy fokozott érdeklődéssel nézzünk a nagyvilágszerű színműíró új alkotása elé, a melyet ebben a keretben akar a közönség elé vinni.

Molnár Ferenc a sajtóhadiszálláson írta meg színművét és most az utolsó simításokat végzi rajta. A színművet eddigig csak egy dán író: Hellstrupp ismeri, akinek a szerző mondta el darabja tartalmát. A dán író a legnagyobb elragadtatással, mint mestert, csodás alkotásról beszél Molnár színművéről. Hogy melyik színházban kerül bemutatásra az új Molnár darab, arról még nem lehet hír.

Hamseá Agoston halála.

(Az aradi román egyházmegye gyásza.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 25

A kétszáz esztendőös bodrogi kolostorban meghalt az aradi görög keleti román egyházmegye egyik magas állású, ismert és hazafias érzésű papja, Hamseá Agoston archimandrita, a bodrogi zárda főnöke. Rövid ideig tartó betegség előzte meg a halálát; még néhány hete Aradon is benn volt és eljárt ahhoz a kávéházi szobához, amelynél a Maroson túlvan jöveők szoktak találkozni. Egy hét előtt tüdőgyulladás érte az életerős, pozsgás külsejű főpapot és ma reggel kisenvedett.

Hamseá többször volt püspökjelölt, de mindannyiszor kisebbségben maradt. A választási harcok nem keserítették el Hamseát. Az aradi szeminárium igazgatói székétől megvált és kiköltözött a hódosbodrogi zárdába, amelynek addig is főnöke volt. A kolostort azért is szerette, mert ott lelki szórakozásának, a gazdálkodásnak élhetett. De azért az egyházmegye ügyeiben tevékeny részt vett és a zsinatok külsőségei között érdekes volt, amikor az elnöki asztalnál a püspök jobbán és balján a két püspök-jelölt: Hamseá Agost és Mangra Vazul foglaltak helyet. Az egyházi irodalomnak buzgó művelője volt és ez idő szerint is nagyobb ilyen munkán dolgozott.

Pap létére a társadalmi és közéleti munkálkodástól nem vonta ki magát. Tagja volt Aradvármegye törvényhatósági bizottságának és az aradvármegye gazdasági egyesület igazgató-választmányának és egyéb testületeknek.

A bodrogi kolostort, amely egyetlen zárdája a magyarországi görög keleti románoknak és amely történelmi emlékekben gazdag hely, a bucsujárók ezrein kívül gyakran keresték föl a turisták és érdeklődők. O mindenkit, akármilyen idegen volt előtte, rendkívül kedvesen fogadott; megmutatta a régi templomot és annak különálló harangtornyát, II. József császár látogatásának emlékeit és az oltárképet, amelyhez a bucsujáró hely révénve fűződik; a hűtlen szerzetesnek kököporsóját, amelyet a másik monda szerint a föld nem akart befogadni és a két, négyezáz esztendőös kóriatát, amely alatt a szerzetesek nyugaznak. A kolostor kertjében van eltemetve Goldis József püspök is és ott lesz nyugvó helye a zárda főnökének, Hamseá Agostonnak is.

Hamseá Agoston 1849. május 29-án született Rozsnyón, ahol apja gazdálkodó volt. Tanulmányait a brassói román gimnáziumban végezte, majd miután 1869-ben letelte az érettségit, beiratkozott a nagyszebeni görög keleti román teológiai főiskolába, egyidejűleg azonban hallgatója volt az azóta megszűnt nagyszebeni szász jogakadémiának is. A teológia elvégzése után a budapesti egyetem jogi fakultásának hallgatója volt és egyúttal munkatársa az Albina című lapnak, majd miután letette az államtudományi vizsgát, egy ideig ügyvédjelöltsködött Brassóban. Nemsokára azonban 1875-ben Melianu János mostani görög keleti román metropolita, akkor még aradi püspök — aki öt rozsnyói esperes korából ismerte, — meghívta az aradi román teológiához tanárnak. Katedráját 1881-ig tartotta meg, amikor is az aradi egyházmegyei zsinat szentszéki előadónak választotta meg őt. A szentszék előadója 1887-ig volt, amikor az aradi román teológia és tanítóképző élére került, mint igazgató. 1901-ig vezette a tanintézetet, mikor archimandritává lépett elő és a hódosbodrogi zárda főnökségét nyerte

el, miután pedig az akkori román zsinat kimondotta, hogy a zárda főnöki és az igazgatói állás inkompatibilis egymással, igazgatói állásáról leköszönt. Ez időponttól kezdve kizárólag történelmi tanulmányainak élt és a gazdálkodásnak. A zárda pénzügyeit hamarosan rendbe szedte és annak nagy földbirtokait szépen jövedelmezőkké tette. Szabad idejét leköltötte az a nagy per, amelyet a magyarországi zárdák miatt a román egyház folytatott a szerbrel és amellyel az Aradi Közlöny többször foglalkozott. Hamseá volt az irányítója, a lelke, a mozgatója ennek a pernek és hosszú hónapokat töltött lelkiismeretes kutatással a budapesti országos és a bécsi császári és királyi levéltárakba, hogy a perre vonatkozó eredeti okiratokat, adományleveleket felfedezzen. Munkája még életében megteremtte gyümölcsét megélhetette még azt, hogy a magyar bíróság a román egyháznak adott igazat a többiek között neki ítélte a szintén vitás hódosbodrogi zárdát is.

Egy időben az aradi püspökség állandó jelöltje volt Hamseá. 1899-ben ugyan Goldis Jánossal szemben kisebbségben maradt, de híveinek száma mindegyre szaporodott. A románosság elitje tartott vele, aki politikájában a mérsékletet hirdette. Még is az új püspökválasztáson, 1902-ben ismét kisebbségben maradt, ezúttal Mangra Vazullal szemben, akit az alig lezajlott memorandum affér a tulzók, az akkor hatalmon volt „tribunisták” jelöltjévé avatott. Mangra választását tudvalevőleg felsőbb helyen nem hagyták jóvá, de a „tribunisták” az új választáson is összehozták Hamseá ellen és a választási küzdelemben az archimandrita alul is maradt.

A nagy tudású főpap egész életében sokat foglalkozott a román irodalom, főleg a teológia és padagogiai szakirodalom művelésével. Mint szemináriumi igazgató hosszú ideig szerkesztője volt az egyházmegye hivatalos közlönyének, a Biserica si Scoala-nak, ahol gyakran jelentek meg értékes cikkei, állandóan dolgozott a nagyszebeni Telegraful Roman-nak is és mint a román történelem alapos ismerője, hasznos munkatársa az Enciclopedia Romana című nagyszabású román lexikális vállalkozásnak. Tanítványai, az alsóbbrendű papság mindig rajongásig szerették, mert benne atyai jóakarójukat látták, következetessége, puritánsága, elvhűsége pedig nagy tudása mellett politikai ellenfeleinek szeretetét és tiszteletét is kivívta.

Temetése iránt már történt intézkedés az aradi szentszéken. E szerint Aradról esütőtűkőn reggel nyolc órakor viszi a gyászoló közönséget egy különvonat az ujaradi állomásra, ahonnan kocsikon keresik fel a bodrogi zárdát. A temetési szertartás délelőtti tíz órakor kezdődik és azt Pap I. János püspök fogja pontifikálni megfelelően fényes segédlettel. A holttestet a család később a hódosbodrogi zárda kriptájából elszállítja a rozsnyói családi sírkertbe.

Hamseá Agoston halálát kiterjedt és előkelő rokonság gyászolja: így Hamseá Veiko lippai esperes, Hamseá rozsnyói esperes, Proca dr. érseki szentszéki ülnök Rudinean dr. temesvári központi járásorvos, Ciobán Aurél dr. lippai ügyvéd és földbirtokos és még többen.

Hogy ki lesz Hamseá utóda, arra nézve még nincs kombináció forralomban. Az egyházi szervezeti szabályok értelmében a zárda főnöki állást választás után tölti be a zárda zsinat. Hogy ezt Papp I. János püspök mikorára hívja össze, az még bizonytalan, miután azonban a zárda tekintélyes földbirtokainak kezeléséről van szó, valószínű, hogy egy-két hónapon belül.

Püspöki ebéden letartóztatott ügyvéd.

(Lányi püspök vendége. — Nagyváradon elitogott bécsi ügyvéd.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Nagyvárad, január 25.

Feltűnést keltő letartóztatás történt vasárnap délután Nagyváradon a bécsi rendőrségnek egy délután érkezett távirata folytán, amelynek alapján a rendőrség őrizetbe vette dr. Rabenda József előkelő bécsi ügyvédet.

Vasárnap érkezett Nagyváradra dr. Rabenda egy ottani tekintélyes és a világpiacra is számottevő terménykereskedő és bizománvó cég tekintélyes ügyéze, aki a délelőtti felvámán felkereste régi bécsi ismerősét, Lányi József püspököt is. A püspök igen szívélyesen látta vendégül a bécsi ügyvédet, aki a multban kedves ismerősei közé tartozott és minthogy Lányi József ugyanis előkelő vendégeket várt ebédre, meghívta asztalához a bécsi ügyvédet is.

Közben történt, hogy a nagyváradai rendőrség bűnügyi osztálya táviratot kapott Bécsből, ahonnan a rendőrkapitányság az iránt kereste meg, hogy tartóztassa le Rabenda József dr. bécsi ügyvédet, aki vasárnap érkezhetett Nagyváradra. A bécsi rendőrség távirati értesítése meglehetősen izgalmat keltett a bűnügyi osztálynál, ahonnan Kolontáry János rendőrfogalmazó és Dienes detektív indultak a bécsi ügyvéd felkeresésére. A szállóban megtudták, hogy az ügyvéd hová ment; nyomban kövésre ültek és kihajtottak Lányi püspökhöz, ahol éppen ebédnél ült az előkelő társaság. A rendőrfogalmazó és a detektív a püspök inasával bejelentették magukat és néhány pillanat múlva megjelent az előszobában a szeretetre-méltó házigazda, aki kissé meglepődött ugyan a kellemetlen látogatáson, de amikor megtudta, miről van szó, nyugodtan mondta:

— Rögtön kiküldöm az ügyvéd urat!

Lányi püspök visszatérve a társasághoz, mosolyogva néhány szót sugzott az ügyvéd felé, aki erre felkelt és pillanatra bosszúságot kért a társaságtól. Az elegáns, szakettes, ősz, korszákkal uriember kint az előszobában a legnagyobb nyugalommal vette tudomásul, hogy a nagyváradai rendőrség a bécsi rendőrkapitányság megkeresését teljesíti és szó nélkül követte a bűnügyi osztály kiküldöttait a kocsiba, amelyen aztán a rendőrségre szállították, ahol a detektívek szobájában vették őrizet alá.

A püspök vendégei semmit sem vettek észre a kellemetlen incidensből, amennyiben Rabenda dr. távozását a házigazda halaszthatatlan teendőkkel indokolta és ismeretlen az is, hogy a bécsi rendőrség miért kívánta Rabenda dr. letartóztatását.

Lányi József püspök, aki tudvalevőleg a trónörökös nevelője volt, bécsi tartózkodása alatt főképpen egy nagy részét egy bécsi bankban helyezte el, amely tönkrement és ennek szanálását annak idején Rabenda dr. vállalta magára, akinek sikerült is a pénzintézetet talpraállítani. A nehéz feladat megoldása annyira kimerítette a már idősebb uriembert, hogy néhány hónapot kénytelen volt szanatóriumban tölteni és felgyógyulva, onnan jött most Nagyváradra Lányi püspökhöz, hogy a szanálás körülményeivel megismertesse. Ily körülmények között érte a kellemetlenség a tekintélyes bécsi ügyvédet, aki késő estig a nagyváradai rendőrség őrizetében maradt, ahonnan az éjjeli személyvonattal Kolontáry János rendőrfogalmazó és Dienes István detektív Bécsbe kísérték.

Mienk a döntő szó a béketárgyaláson.

(Az ellenséges államcsoportok kézirálogai. — Anglia küzdelme világuralma megmentéséért.)

— Távirati tudósítás. —

Frankfurt, január 25.

Frankfurter Zeitung hasábjain egy előkelő-német államférfi rendkívül érdekes cikket írt a jövőbeni béketárgyalásokon eszöbakerülő kézirálogokról, melyek mindkét részről sokat nyomon a latban. A hadviselő feleknek ebben a háborúban nemcsak az volt a feladatuk, hogy minden alkalmat felhasználjanak az ellenség leverésére, hanem éppen olyan mértékben az is, hogy idegen területeket szállítsanak meg, mert ezeket később mintesetárgyat főkínálhatják. Ha most egyik napról a másikra hirtelen megkezdődnének a béketárgyalások, akkor a kézirálogok dolgában a következő lenne a helyzet:

A győzelmes központi hatalmaknak fegyverrel szerzett kézirálogai közé tartozik: Belgium Lengyelország, Oroszország egy rész, valamint Franciaországból is jó darab, azonkívül Szerbia, Szerb-Makedónia és Montenegró. A központi hatalmak tehát olyan értékes kézirálogokkal rendelkeznek, hogy a béketárgyalásokon az övék a döntő szó. Egyedül Törökország az, amely nem szállított meg ellenséges területet, mert másfelé közös érdekből csakis a védelemre kellett szorítkoznia. Azonban ellenfeleink is szerezték a háború folyamán kézirálogokat, csak hogy míg mi ellenséges földeket szállítottunk meg, addig az entente ravaszulással jórészt semleges területeket birtokolt el.

Ha Anglia jelenlegi hatalmi állását tekintjük, akkor lehetetlen elfoitanunk csodálkozásunkat azon az ügyességen, amellyel kézirálogait megszereste, hogy a háborúnak reája nézve súlyos eredményeik ellenére is, megtarthassa világ hatalmi állását. Legfontosabb kézirálogai baráti és semleges földön vannak. Elég arra rámutatni, hogy az angol csapatok megszállva tartják Franciaország északi partját és bizonyos, hogy Anglia önként nem is fogja többé elhagyni Calais-t, amelyre mint támaszpontja nagy szüksége lesz a jövőben. A szigetszóró nyomasztó jól tudja, hogy egy ugra elővendő háborúban tengeralttárakkal blokádnál lehet fogni Angliát, továbbá repülőgépekkel nagy pusztítást lehet benne okozni, valamint a partraszállás ellen sem igen lehet védekeznie, mert az ellenséges hajógyűjtő sáró-tűzésnek védelme alatt a csapatok kevés veszteséggel kiköthetnek. Ez az oka annak, hogy Anglia ragaszkodik Calaishez.

Anglia azonkívül megszállotta a németek afrikai gyarmatainak egy részét is. Természetes, hogy Németországnak érdeke, hogy visszazerezze ezeket a kolóniákat. Mivel azonban ezek a területek messze kiesnek a világkereskedelemtől, birtokuk nem igen fog nagy súlyt ceni a végső leszámolásba. Anglia felhasználta a háborút, hogy kinyújtsa a kezét olyan területekért is, amelyek állandó birtoklása föltétlenül a brit hatalom erősödését jelentené. Görög és török szigeteket szállított meg, amelyek a Dardanellák előtt fekszenek. Az ententének az az eredeti terve, hogy elérje Konstantinápolyt és ezzel az oroszokat a Dardanellák arává tegyék, kudarcot vallott. Ennek valószínűleg Anglia örül a legjobban, mert hiszen Ázsiában és az Indiába vivő utakon Oroszország az ő legveszedelemesebb vetélytárja. Angliának Egyiptom

is védenie kellett az orosz szövetséges ellen és ez az oka annak, hogy számítva Konstantinápoly elfoglalására, ő maga viszont annektálta Imbrosz és Tenedosz szigeteket, amelyekkel tulajdonképpen a britek lettek a Dardanellák bejáratának igazi őrsői. Anglia a németek ellen is védekezni igyekszik a Keleten. Az a sziget, amely Thasostól Cyprusig terjed Kiszéle partja előtt, olyan kézirálog Anglia kezében, amelyet valószínűleg ki fog játszani Németország és Törökország ellen a béketárgyalásokon. Hogy pedig meggyőztessék a központi hatalmak befolyását az Egei-tenger vidékén, francia szövetségével együtt megszállotta Szalonikit. A franciák viszont Korfuban is megvetették a lábukat, hogy Montenegró és Albánia összeomlása után megakadályozzák az osztrákoknak és magyaroknak az Adriára való kilépését. A brit világuralomra halálos csapás lenne India fenyegetése, ami a törököknek a Perzsa-öbölben való előnyomulásában rejlik. Ezt a kérdést a mezopotámiai harcok fogják eldönteni és az angolok remélik, hogy meg bírák akadályozni a törököket és velük a németeket, hogy Bagdadból Basra felé előnyomuljanak.

Anglia tulajdonképpen azért elegyedett a háborúba, hogy egyrészt megakadályozza a központi hatalmak győzelmét, másrészt pedig készen volt arra, hogy megvédje Németországot a teljes megsemmisüléstől. Kettős célja abban csuesosodott ki, hogy egyidőben győztesen legyőzze Németországot és legveszedelemesebb vetélytársát, Oroszországot. A hadiszerencse azonban csalódást hozott Angliára és most már a briteknek a maunk világuralmáért kell harcolniuk. Az oroszoknak Perzsiában való előnyomulása a legnagyobb mértékben gyauus Anglia előtt. Viszont az oroszok sem néznek jó szemmel, hogyha az angolok a Perzsa-öbölből sikeresen előretörhetnének az orosz érdekszférára határainak túl.

Angliát utólréa végzte, mert amiképpen arra gondolt, hogy az európai frontokon megerősítse világ hatalmi állását, akkor Ázsiában komoly veszedelem fenyegeti azt. A háború előtt az angol hatalom volt tulajdonban Kelet-Ázsiában is. Most ez a hegemonia áttérrelődött a japánok kezébe. Japánországnak még nem ismer határt és máris fogot formál arra, hogy beleavatkozzék India sorsába. Okuma gróf japán miniszterelnök és a legnagyobb japán lapok máris kifejezték azt az óhajukat, hogy India azért a hűségéért, amellyel az európai háborúban támogatta Nagybritanniát, önkormányzatot nyerjen. Természetes, hogy Japánországnak azt hiszi, hogy ebben az esetben Indiából könnyen kisorsíthatná az angol befolyást és helyébe csapászhathá a maga hatalmát. Japánországnak szintén vannak kézirálogai, ilyenek: Csingtau és a Csendes-óceán német szigetei, amelyekről egyidőben Amerikát és Ausztráliát is fenyegetheti. Azonban a japánoknak ez kevés, az ő szemük már Kínára, sőt Indiára is tekint és sokan joggal hiszik, hogy a délkinai forradalmat is ők szították, hogy ez az országrész a kezükbe jut-hasson.

Ez az áttekintés bizonyítja, hogy a központi hatalmak kézirálogai szokszorosan értékesebbek, mint az ententéi, mert míg amazok

zárt országrészek, amelyek közös érdekekkel kapcsolhatók közvetlenül a hódítók országaihoz, addig az entente-hatalmak szerzeményei szét vannak szórva a világ minden tájékán és sokkal inkább alkalmasak arra, hogy egymás iránt féltékenységet szítsanak és jövőbeni konfliktusokat provokáljanak, semmint arra, hogy közös érdekeiket szorosabbá tegyék.

Luxus fényes kávéházba járni.

(Háromezer koronás bevételei egy napon.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, január 25

Az Aradi Közlöny néhányszor foglalkozott a kérdéssel: lehet-e szabad-e tovább tűrni, hogy egyes aradi kávéházak határt nem ismerően drágítsák a nálunk fogyasztott álmicikket, amelyeknek ára — ha nem kávéházban fogyasztódnak — maximálva van. A közönség körében osztatlan elismerésre találunk soraink, amelyekben a hatóság fővelmél hívtuk fel arra, hogy a főváros példáját követve szabjon határt a kávéházak áramlásának.

Ma aztán egyik aradi lap nyíltér rovatában megszólalt egy érdekelt is. Egy „fényes” kávéház tulajdonosa, aki siet jelentkezni, hogy az árdrágításról a harmadik filléres látványosról, az ünnepi tizenkét koronás imbiszről és egyéb horealmakról szóló írások és egvadók illóthették. Bár a cikkeket magára vonatkoznak nem tekinti, csupán szakmája megvédésére akarja tájékoztatni a közönséget — szót a vidám kis nyilatkozat, amely ezek után végső-végig nem a szakma, hanem a fényes kávéház védelmével foglalkozik.

Az aradi kávéházaknak nem szorul védelemre senkivel szemben. A vendéglőseket, kávézókat nem bántja senki, ha bántaná: megvédene őket az arra hivatott ipartestületük. Egyes árdrágító kávéházakról volt és van szó. Olyan „fényes” kávéházakról, amelyek még a négyfilléres kenyérszeletet is képeslapolvasási, pincéri, világitási és még nem tudjuk mi egyéb pótdíjjal szeretné drágán adni. Minden aradi kávéház — még a nyilatkozó is tudja — hogy miről van itt szó. Arról, hogy csakugyan luxus-e a kávéházba járás?

A főkapitány szerint luxus. A fényes kávéház szerint is luxus. A közönség azonban tudja, hogy nem luxus. Semmiesetre sem olyan luxus, hogy a kávé tetszése szerint emelhesse az árakat. Mert azt senkivel sem hitetik el, hogy a drágaság kényezteti a kávést másfél-deci kávé 44 48 és 52 fillérért árusítására, hogy a háborús viszonyok miatt adják nyolcvan fillérért az ismeretlen anyag barna forrázatából való „tea” két kanál rummal, öt kocka cukorral. Arról még a nyilatkozó kávéháztulajdonos is legszívesebben hallgat, hogy a maximális 16 fillérért vásárolt tojás két peronvi főzés, egy csipet só és világitás, kiszolgálás stb. segítségével miért növekszik egyszerűen 36 filléres árra. Borok, pezsgők illeszkedik árát is bántuk: ezek csakugyan luxus cikkek. De már erről igen is kell beszélni, muszáj beszélni, hogy azt, ami nem luxus cikk a kávéházban: a kenyéret, a kávé, a tojást, egyéb fogyasztási cikkeket azok kereskedelmi forgalomban való árával arányban állóan adja a még oly fényes kávéház is.

Az üzletre még akkor se fizet reá. A minthogy most sem fizet reá. Nem lehet rá fizetni olyan üzletre, ahol a közönség egy-egy vásárnap este egymás hegyén-hátán, a zsutoltságánál is jobban szorong, ahol egyetlen szilveszteri éjszakán háromezer koronát meg-

haladó árban fogynak a luxus cikkek: a porcelán, a borok, az ímbiszkek. Akik ilyesmit fogyasztanak: fizessék meg a drága árat, de ne kívánja a kávéipar szent nevében a még oly fényes kávé sem, hogy a miért a péket becsukják, a tejfűst száz meg száz koronával büntetik: ő saját nyomtatott vallo-mása szerint a kenyert a maximális áron felül tizenhárom fillérrel (de talán többel is) árulja, a tején százötven százalékos kávéházi kényelmi vámot eszedjen. A közönség joga, hogy az elsőrangú fogyasztási cikkek árát ép úgy határozzon kössék a kávéházban, mint az üzletben. És maguk az aradi kávések — akik nem olyan barátai az áremelésnek — nem találtnak kivetni valót ebben a kívánságban. Csak azok, akik találva érzik magukat.

H I R E K. LEGÜJABB.

Erkezett éjlel 3 órakor.

Budapest. A Pester Lloydnak jelentik a sajtóhadiszállásról: Montenegró polgári lakossága hetek óta inséget szenvedett. Hadvezetőségünk kénytelen volt sürgős segélykérőit indítani, amely kellő eredménnyel járt. A lakosság a győztes ellenség nagylelkűségét hálával fogadta. Ellemzési pótlásunk a legnagyobb nehézségek dacára simán folyik le.

Rotterdam. Popovics montenegrói ezredes távirata szerint Montenegró hatvanezer legyvervisező férfiak közül csak tízenötezer maradt meg, akik majdnem éhen haltak és tegyver nélkül voltak. Minden tegyverre utójára már csak száz patron és huszonhárom megmaradt agyura csak harminc lövedék esett. A lakosság nyolcadrésze éhen halt.

Lugano. A Corriere della Sera szerint a múlt pénteken egy ellenséges tengeralatti elsüllyesztett Szaloniki előtt egy angol szállitogózt katonákkal és municióval. A katonákat megmentettek. A tengeralatti, dacára az üldözésnek, elmenekült.

Hága. Magánjelentések szerint Xenia hercegnő birta rá apját, Nikitát a kapituláció elfogadására. Az volt a célja ezzel, hogy megakadályozza hogy Nikita halála után Montenegró, mint ezt a lakosság nagy része akarja, a Karagyorgyevicsok alatt Nagyszerbiába beleolvadjon.

Venizeloszt vád alá helyezték.

(A volt görög minisztereinek szerződése az entente-tal.)

Távirat tudósítás.

Szofia, január 25.

A lapok jelentik Athénből: Az ügyesség a kormány utasítására összegyűjtött bizonyítékok alapján hazaárulásért vád alá helyezte Venizeloszt. A vád alá helyezés előzményei ezek: A görög kormány biztos értesüléseket kapott arra nézve, hogy az entente szaloniki hadvezetősége és Venizelosz között egy Görögország épsége ellen irányuló megegyezés jött létre. A megegyezés arra az esetre szól, ha a görög kormány az entente ellen való aktív fellépésre határozna

el magát. Ebben az esetben Venizelosz hívei a korona és a kormány ténykedését nyilvánosan törvénytelennek és a görög alkotmány sarkalatos tételeibe ütközőnek fogják bélyegezni és az entente csapatai által megszállva tartott területre kimondják a Konstantin király és kormánya kompetenciájának megszüntetését és Venizelosz kormányzósága alatt ideiglenes kormányzóbi-zottságot alakítanak meg. Nem szenvedhet kétséget, hogy ez a nyílt lázadás megfelelő intézkedésekre fogja késztetni a görög kormányt annál is inkább, miután az egész görög hadsereg királyhűsége megingathatatlan. Erre az esetre az entente-hatalmak garantálták Venizelosznak, hogy működését hivatalosan is el fogják ismerni és szükség esetén kellő katonai erővel is támogatják.

— **Adományok a rokkant katonák alapjára.** Aradmegye rokkant katonái, hadiözvegyei és hadiárvai segélyalapjára, amelynek létesítését Baross Ferenc dr. a vármegye főispánja szeretettel és a nemes ügy iránt érzett buzgalommal vette kezébe, ma ismét újabb adományok jutottak el Dinoki-Nagy Lajos dr. alispánhoz. Seidner Bernát és fia (Marosborsa) ezer koronát, az aradi királyi tanfelügyelőség tisztviselői kara pedig 300 koronát adott az alapra.

— **Ferdinánd cár napiparancsa.** Szófiából jelentik: Ferdinánd cár napiparancsot adott ki, melyben megköszöni az osztrák-magyar tábornagyá történt kinevezését, melyet katonáinak ragvógó győzelmei, önfeláldozó hősiessége elismerésül elfogadott.

— **Krenner Zoltán dr. kitüntetés.** Krenner Zoltán dr. a lippai Vörös-Kereszt Egyesület főmegbízottja tegnap előtt levelet kapott Ferenc-Salvator, főhercegtől a Vörös-Kereszt Egyesület fővédnök-helyettesétől, melyben a főherceg arról értesíti, hogy a sebesült és beteg katonák ápolása körül kifejtett érdemei elismerésül megkapta a Vörös-Kereszt hadiékítményes másodosztályu tisztelet jelvényét. A szép kitüntetésnek hamarosan híre ment és egész Lippa intelligenciája körében nagy örömet kellett. A főmegbízottat az egész környék felkereste üdvözlésével. Melegen gratulált Krenner Zoltán dr.-nak Resch Ferece altábornagy, aradi térparancsnok és Vásárhelyi Janka, az aradi Vörös-Kereszt Egyesület elnöknője is, akik tegnap a lippai és a temesváralusi kórházakat látogatták, amikor tudomásukra jutott a kitüntetés. Grófi Zelensky Róbertné is felkereste és melegen üdvözölte a főmegbízottat, aki önmegtartózkodó fáradhatatlan tevékenységével méltó érdemeket szerzett a szép kitüntetésre.

— **Czabrinovics halála.** Bécsből jelentik: Czabrinovics, akit a szerajevói merénylet miatt husz évi súlyos börtönre ítélték, a Theresienstadti fegyházban tüdővészben meghalt. Czabrinovics volt az, aki Ferenc Ferdinánd autójára bombát dobott és a merénylet után az Iljaeska folyóba ugrott, ahonnan kimentették és elfogták.

— **Kitüntetett körorvos.** Gróza János dr. borossebesi fiatal körorvos 6 féléve az arany érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján ki-tüntette.

— **Milliomos szállodai szolgáló.** Egyik olvasónk írta a következőket: A napokban az Aradhoz nem messze levő Békés községben jártam és egyik szállodában vettem lakást. Ennek a szállónak az a nem mindennapi érdekessége, hogy a lohdnárja milliomos orosz fogoly. A neve Vleikow Ignác. A szerita kinézésű, értelmesnek látszó orosz katonával beszélgetésbe elegyedtem. Elmondta, hogy a háboru elején került hadifogságba. Kiewben igen jól menő ékszerüzlete van édesapjával együtt és legalább egy millió korona értékű vagyonnal rendelkeznek. Hogy csak mint közönséges katona került a frontra, annak az az oka, mert tudvalevőleg Oroszországban rendkívül megnehezítik a zsidók középiskolai tanítását is. Elbeszélése szerint Kiewben mintegy hatvan-ezer zsidó lakik, különböző osztályokra csoportosítva. Arra a kérdésre, hogy a háboru után vissza megy-e Oroszországba, vagy Magyarországon szándékozik letelepedni, a következő érdekes kijelentést tette:

— **Miért maradnék én Magyarországon,** a mikor nekem és a magamfajta zsidóknak Oroszországban sincs rossz dolguk. Mondhatom, hogy ott egészen más üzleti viszonyok vannak és a zsidó kereskedők könnyebben juthatnak a pénzhez, ha élelmeseik. Azok a zsidó családok, akik Oroszországban tisztességesen viselkednek, nem részesülnek bántódásban. Az igaz, hogy az orosz zsidóknak nincsenek más ambíciói, minthogy mennél több pénzt szerezzenek. Ez az elnyomtatás egyik szomorú következménye, de aki megalkuszik a viszonyokkal az egész jól érezheti magát.

A milliomos Ignác ezután udvariasan to-gott ruhám és cipőm kitisztításához és mivel egész szépen végezte el feladatát, borralalóval jutalmaztam meg, amit a kiewi zsidó Krózus hálással tett zsebre.

— **Pétervárról el kell költözni az éhínség elől.** Stockholmból jelentik: A pétervári közéletmezési bizottság figyelmezteti a lakosságot, hogy a főváros élelmezése teljesen lehetetlen. Az éhínség elkerülésének egyetlen módja van, és pedig az, hogy Pétervárt ne tekintsék ezentul fővárosnak és a lakosság számát redukálják. A bizottság azt ajánlja a dumának, hogy a kórházakat, gyártelepeket és a katonai kormányzósági hatóságokat helyezték el az ország bel-sejében.

— **Szekereket vásárol a katonaság.** A városi tanács a temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság átirata alapján felhívja azon szekértulajdonosokat, akik fogat nélküli, könnyű gazdasági szekereket a hadi intézőségnek átengedni hajlandók, hogy közvetlenül a város területén állomásozó cs. és kir. gyalogsági, lo-ves vagy tüzérezred póttészténél jelentkezzenek, ahol az ilyfajta fuvarszközöket készpénzfizetés mellett a jelenlegi piaci átlagárak mellett megveszik.

— **Öngyilkos kísérlet.** Kása Istvánné huszonnyolc éves gáji panezámos asszony tegnap este öngyilkossági szándékból Gájban levő lakásán marólugot ivott. Az öngyilkos asszonyhoz Stauer Andor dr. tisztiorvos és Rátky Béla rendőrtiszt mentek ki, akik az életunt asszonyt a kórházba szállították. Kása Istvánné tegnap levelet kapott harctéren levő férjétől, amit megsemmisített és ezután követte el az öngyilkosságot, de hogy miért, arra az öt kihallgató rendőrtisztnek nem akart felvilágosítást adni.

— Felmentés a lószorozás alól. A temesvári katonai parancsnokság megkeresésére a hadügyminiszternek a lovakkal a folyó év tavaszán megajándékozandó lószorozást teljesítő sorozóbizottság elé való vezetése alóli felmentése és a nyilvántartási lappal ellátott lovakkal a behívás alóli felmentése ügyében 36 000/1915. sz. rendeletének kivonatát tájékoztatás céljából a következőkben teszi közhírré a városi tanács:

Kétséget nem szenved, hogy a központok részéről elrendelt a az 1916. évre eszközözendő lószorozásra vonatkozó bejelentések és összeírások alkalmával a lótulajdonosok, ipari vállalatok és üzemek, stb. ismét csak kérelmet foghatnak előterjeszteni lovainak a sorozó-bizottság elé való vezetése alóli felmentése, továbbá a nyilvántartási lappal ellátott lovakkal a behívás alóli felmentése érdekében, melyeknek elintézésére tekintettel az igazgató állatok állatános nagy hiányára, kétségtelenül igen sürgős. A hadügyminiszterium az ipari vállalatok és üzemek zavartalan folytatásának és a szántóföldek idejekorán való megművelése, valamint a termés behordása nagy fontosságának tudatában van és egyik legfontosabb feladatnak tartja, hogy a nyilvántartási lappal ellátott lovak behívásánál a legmészebbmőző méltánvossággal gyakoroltassék. A felmentés iránti kérvények megokolása a következőképpen osztályozható:

1. A lovakkal a sorozóbizottság elé való vezetése alóli felmentés iránti kérvények. 2. Mezőgazdák kérvényei a lovakkal a földek művelése és termés behordása céljából felmentése iránt. 3. Ipari vállalatok és üzemek kérvényei, melyek: a) hadvezetőség számára dolgoznak és a hadiszolgáltatási törvény rendelkezései alá tartoznak, b) melyek a hadvezetőség számára dolgoznak, de nem tartoznak a hadiszolgáltatási törvény rendelkezései alá, c) melyek a hadvezetőség részére nem dolgoznak. 4. A városok kérvényei, élelmezéssel való ellátásuk céljából és 5. szállítási vállalatok által beadott kérvények. Ezen kérvények feletti döntés illetékesége tekintetében a hadügyminiszterium a katonai parancsnokság részére zsinormértékül a következőket tűzte ki. „Mind a kérvény a katonai parancsnoksághoz intézendő.” A kérvények — ha az 1912. évi LXIX. tör. I. §. alapján törvényes igény nem áll fenn — kivétel nélkül elutasítandók. Ha a kérvényekből kitűnik, hogy a lóállítási törvényen alapuló jogos igény áll fenn, a kérvények további hivatalos elintézés céljából közvetlen az illetékes politikai hatóságokhoz teendőek át. Végleges felmentés ki van zárva. — Csak a behívás elhalasztása engedélyezhető. — Ilyen kérvények felett a katonai parancsnokság saját hatáskörében dönt. Ezen kérvények a katonai parancsnokság által döntés végett a cs. és kir. hadügyminiszterhez terjesztendőek fel. E fajta kérvények indokainak helytállása minden kétséget kizáró módon igazolható, az a) és b) alattiakhoz a katonai vezetés igazolványa csatolandó és feltüntetendő, mennyi csavonó állat (ló, ökör, hiyal) van egyáltalában a vállalat birtokában. 4. és 5. pont szerinti kérvények felett a katonai parancsnokság dönt. A városi tanács.

— Lány Leó az új hajózási vállalat elnöke? Budapestről jelentik: Hirt adunk arról, hogy új tenzerhajózási vállalat létesítése céljából folynak tárgyalások a német, magyar és osztrákok közt és eükből Ballin és Heinacker vezérigazgatók Budapestre érkeztek. Értesülésünk szerint a tárgyalások lényegben meggyezésre jutottak. sőt a legfontosabb személyi kérdést is elintézték, miután hír szerint az új vállalat elnöke Lány Leó lesz, a Kereskedelmi Bank elnöke.

— Harminchármasok üdvözlötte Aradnak. A 60. tábori postával küldik a harminchármasok az Aradi Közlönynek a következő sorokat:

Lövésszörök 916. I. 19. Üdvözlöt az aradiaknak és köszönet a Vöröskereszt varrodájának a küldött ajándékért. Fenyvessy Örmester, Kovácsik zugsführer, Kalikin Jakab egyéves önkéntes, Adler Lipót szakaszvezető.

— Halálozás. Sulvos gyászérle Sohlmann Márton, az Andrányi Károly és fiai vasgyereskedő cég az di telepének főtisztviselőjét: neje rövid ideig tartó betegség után ma meghalt.

— Öngyilkosság ekrazit robbantással. Kassáról jelentik: Szinte hihetetlen módon vetett véget életének tegnap délután Rössler József kassai katonai számtiszt: ekrazittal felrobbantotta magát. A borzalmas öngyilkosság keresztülviteléhez roppant energiára volt szüksége a szerencsétlen embernek, mivel azt mérnöki pontossággal kellett felépíteni és megcsinálni. Rössler — amint ezt a rendőri vizsgálat megállapította — ekrazitot helyezett el sapkája alá, melyet gyújtószinórral kötött össze, majd a kandózt meggyújtotta és várta, hogy a tűz mikor kap bele a robbanó anyagba. Valószínű, hogy ez a művelet néhány percet vett igénybe. A halátraszánt embernek lett volna ideje a dolgot megazondolni, de nem tette: várta a kegyetlen véget. a szörnyűséges pusztulást, ami be is következett: az ekrazit felrobbant és Rösslernek az egész koponyáját csatoltakra tépte. Hogy a boldogtalan embert mi kergette a halálba, azt nem lehet tudni, mert semmit sem levelet, vagy más felvilágosító írást nem hagyott maga után. Rössler a rémes öngyilkosságot a Hernád partján, a Sátorláb mellett hajította végre. Az öngyilkosság pillanatában a közelben lévő katonák hallották a detonációt, de nem tudták megállapítani, hogy mi történt. Csak később jöttek rá, hogy a robbanás egy emberéletet oltott ki.

— Rendelet az árdragitőről. A hivatalos lap mai száma közli az igazságügyminiszter rendeletét az árdragitő visszaélésekről szóló törvény alá eső büntetelmények esetében követhető eljárásról. A rendelet szerint az árdragitő visszaélésekről szóló 1916. IX. törvényekik aláső büntetelmények miatt indított gyereitől hűvüdi eljárásban pótmagánvádnak bevé van. Pótmagánvadás esetében az eljárást nem a gyorsított hűvüdi eljárásnak szabályai, hanem a Bp. szerint kell folytatni; a kir. ítéletével itélete ellen azonban további perorvoslatnak nincs helye.

— Egy millió métermázsza gabona a Vaskapun át. Budapestről jelentik: A román buza szállítása Magyarországra vizen és vasuton egyaránt folyik és miután az időjárás kedvez, előreláthatóan simán fog a transzport lebonyolítódni. Eddig a Vaskapun több mint egy millió métermázsza különböző gabona haladt át.

— A francia kormány Clemenceau ellen. Ganthól jelentik: A francia kormány határozott állást foglal Clemenceau ellen. A Temps engalmazott cikkben szíval támadja, hogy Clemenceau a kormány megbénítására és a parlament mellőzésére törekszik.

— Híradás orosz fogságból. Orosz fogságból jött híradás Blisoffer Vilmosról, egyik aradi lap kiadóhivatali tisztviselőjéről. Blisoffer az ázsiai Töckerből értesíti feleségét, hogy teljesen egészséges és jól érzi magát.

— Négy és fél millió feldult tűzhelyeinkért. Szeged város törvényhatósága 50.000 koronát szavazott meg a háborúban feldult tűzhelyek újjáépítésére. A törvényhatóságnak ezt az adományát 37.542 korona 65 fillérrel töltötte meg a város hazafias közönségének körében latolytatott gyűjtés. Somogyi Szilveszter polgármester, aki erről az Országos Bizottságot értesítette, külön hangsúlyozta, hogy Szeged ezt az adományát minden feltétellel kikötése nélkül szavazta meg, nem követve ki sem azt, hogy az összeg mely részre fordított közszegély felépítésére fordítsassék, sem pedig azt, hogy a felajánló közszegély milyen elnevezést nyerjen. Ezenkívül a szegedi II. számú csendőrkörlet tisztikara és legénysége is Rónay Béla ezredes, körzeti parancsnok kezdeményezésére összegyűjtött 7100 koronát hadikölcsönköltvényekben és 100 koronát készpénzben és ezt az összeget felajánlotta a Szeged adományából építendő faluban létesítendő óvoda céljaira ezzel az egyedüli feltétellel, hogy ott a kisedeket kizárólag magyar nyelven és magyar érdelemmel a magyar haza hű polgárai neveljék. Ezzel együtt a magyar társadalom áldozatkészsége eddig 4 és fél hónap alatt 4.540.724 korona 16 fillért adományozott fel a Károlyi Károly erőt vezetése alatt álló országos akció hazafias céljaira.

— Alkalmi vétel a Fischer nagyáruházban a Szabadság-terem. Nyers székanyat rőfivagy női ruhák 7 koronáért. Finom órna harisnyák nagyon olcsó árban! A berlini kollektívából legfinomabb női ruhák és pénzerszénvák a még e készlet tart. Még olcsó rézi áruk!!!

— Underwood-gépiró és gyorsíró iskola Zinter és Hollos cégnél, főpostával szemben. Ugyanott házmunkák és szakszervezetek a legújanyosban vállaltatnak. 4697

— Gyermek-kocsi, gyermek-szék csak Fischer nagyáruházban 10 koronától 150 koronáig.

— Papírszámvéták cserén Kerpöndél. 193

Elítelt hadseregszállító öngyilkossági kísérlete.

Revolvert rejtgetett a fogságban.)

Is Aradi Közlöny tudósított.

Szeged, január 25.

A szegedi csillagbörtönben szombatos délután fellépő öngyilkossági kísérlet történt. Mandi Zsigmond makói vállalkozó, hadseregszállító, akit az ősszel a hadseregszállító második csoportjának tárgyakként hét évi fegyházra ítelt a szegedi törvényszék, el akarta pusztítani zaklatott életét, mielőtt még a királyi Kuria jogerősen döntött volna az ügyében. Mandi revolverrel a szájaiba költ. Idegösszegeben fesszul célzott. A fegyver kassá eldalt fordult a kezében, a golyó kiütötte két zárfogót és kilöktette az arcát. Sérülése nem súlyosabb természetű.

Mandi Zsigmond a Beregi csoporttal szerepelt a szegedi többnapos törvényszéki tárgyaláson. Makói vállalkozó, családos ember. A hadseregszállító közöl a legmészebb vádakkal őt terhelte az ügyvédség. A büntetése is a legmészebb: hét évi fegyház, azonkívül több ezer honrona pénzbüntetés lett. Mandi az igazsággal kísért tárgyalások legérdekesebb alakja volt. Intelligenciájával meglepte a bíróság tagjait és a tárgyaló terem zártkörű hallgatóságát. Előzetes kereskedelmi képzettségű vállalkozó, kereskedelmi akadémiában végezte tanulmányait. A nyelvtudása is imponáló. A magyar nyelven kívül németül, franciául, angolul és olaszul is beszél. Sokat utazott külföldön. Országunk egyik legtekintélyesebb kereskedője, a vagyona igen jelentékeny. Letartóztatása annak idején nagy meglepetést keltett. 1914. őszén került vizsgálati fogságba. Vizsgálati fogságban is komoly kereskedelmi tanulmányokkal foglalkozott. Elkészítette például a korpa-központ tervezetét, munkája azonban természetesen nem jutott a szakbörök elé.

A hetekig tartó, izgalmas és idegfeszítő tárgyalásokon a legnagyobb türelemmel viselkedett. A kérdésekre tökéletes precizitással válaszolt. Védekezésében jogász előadást tartott, hogy a súlyos vádakkal szemben tévedéseit igazolja. Egyébként meglehetősen kedélyesnek látszott, egy pillanatra sem mutatott busó, morságot, amit legtöbb vádlott-társával általában szembeünt. A tárgyalás szünetei alkalmával öleteivel szórakoztatta a vádlottakat és a védőket.

Leleányozatát az ítélet kihirdetésénél is megőrizte. Hídvérrel fogadta az ítélet főlvasását, a hét évi szabadságvesztést, amivel a bíróság sújtotta. Csak akkor érkezett el, amikor a védője közölte vele, hogy a feleség Szegedre érkezett, látni szeretné.

Az ítélet ellen beadványt semmiségi panaszok fölkerültek a Kurához, ahol január 27-ére tűzték ki a tárgyalást. A hadseregszállító a Csillagbörtönben várják a legfelsőbb bíróság döntését. Az első csoport tagjait már szállít-

1916. január hó 28., 29. és 30-án, pénteken, szombaton és vasárnap

kerül bemutatásra
az APOLLO-ban:

Simon Judit.

Kiss József balla-
dája 5 felvonásban

bották a lipótvári fegyházba, miután kihirdették
a Kuria ítéletét.

Mandl Zeigmondot, mint intelligens keres-
kedőt, irodai munkára is alkalmazták a börtön-
ben. Vele együtt a társai is élvezték egyébként
szokott a kedvezményeket, amelyek megillethe-
tik azokat, akiknek az elítélés még nem jog-
erős. Viselkedésüket nem kifogásolták. A védők
több ízben meglátogatták védeceiket, a család-
tagoknak is alkalom nyílt arra, hogy fogság-
ban levő hozzátartozójukkal megfelelő formá-
ban érintkezzenek.

Az utóbbi napokban Mandl kétség ideges-
nek látszott. Közeledt a kuriai tárgyalás nap-
ja. Kizökkent a nyugalmából. Arra azonban
nem is gondoltak, hogy milyen végzetes szán-
dék végrehajtásával foglalkozik. Szombaton
délután két óra tájban történt az öngyilkossági
kísérlet az egyik cellában. A lövés eldördülése
után az örök berontottak a cellába és a füstöl-
pő revolvert kiragadták Mandl kezéből, aki a
földön feküdt. A börtönben természetesen nagy
izgalmat keltett az eset. Elhívták a börtönor-
vot, aki konstataja, hogy a sérülés nem su-
lyos. Mandl a rektórházban ápolják. Hama-
rosan felgyógyul. Ha izgalmaiban felre nem
eresszik kezében a fegyvert, a lövés föltétlenül
hatást okozott volna.

Természetesen ezonnal szigorú vizsgálat
indult meg, hogyan juthatott Mandlhoz revor-
ver. A foglyoknál semmiféle tárgy nem lehet,
amivel megérthetnék testüket. Annál nagyobb
meglepetést kelt, hogy Mandl revolverhez jut-
hatott és azt dugdoshatta.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Meghívó. Az Aradi Fotoklub január
hó 26-án este fél 9 órakor tartja a Kazinczy-
utcai polgári finiszkolában (I. emelet 21. ajtó)
mozgófénykép vetítéssel egybekötött X. rendez-
ési közgyűlést, melyre az igen t. tagokat es-
eten is meghívja és szíves megjelenését kéri
az elnökség.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Szerda 1916. évi január 26-án:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Ciklámén.

Színháték 3 felvonásban.

Kezdete este fél 8 órakor.

Felelős szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.

A KATONÁKNAK

a huzetáron

EGYETLEN

SZÓRAKOZÁSUK

a téli hónapokban

AZ ARADI KÖZLÖNY

olvasása.

APOLLO SZÍNHÁZ.

1916. január hó 27-én, csütörtökön

III. Asta Nielsen film:

Főlépcső,

hátsólépcső.

Vigjáték 3 felvonásban.

Főszerepben: ASTA NIELSEN.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek
és nem folytatódások.

Költözködők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez

Kalmár József

villanyszerelési vállalkozó
Arad, Salac-utca 2. sz.,
242. Telefonszám 242.

1915. Pk. 2129/II. szám.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött végrehajtó
az 1881. évi LX. t. cikk 102. §-a
értelmében ezennel közhírré teszi,
hogy az aradi kir. járásbíró
fenti számú végzése által Gebrüder
Ress wien cég jelentkező végre-
hajtató javára 519 kor. 06 fill.
tőke és járulékal erejéig elrendelt
kielégítési végrehajtás alkalmával
bizállyal le- és felülfoglalt és 2298
koronára becsült butorok, szöve-
tek és más egyebekből álló ingó-
ságok nyilvános árverés útján el-
adatnak.

Ezen árverés Kenderessy László
3000 K, Bostier és Galantai cég
357 K, Edmund Skutetzky 571
K 24 fillér, Friedrich Erkens cég
280 K és Breitner Tódor 238 K
követelése és járul. erejéig is el-
rendeltetik.

Mely árverésnek a helyszínén
vagyis Aradon, Deák Ferenc-utca
8. sz. a. és folytatva Anich La-
jos utca 20. sz. a. leendő eszkö-
zésére 1916. február hó 3-ik napjá-
nak délelőtt 10 órája határidőül
kitűzetik és ahhoz a venni szándéko-
zóknak ezennel oly megjegyzéssel hi-
vatnak meg; hogy az érintett in-
góságok ezen árverésen az 1881.
évi LX. tc. 107. §-a értelmében a
legtöbbet ígérőnek becsáron alul
is eladatni fognak.

Az elárverezendő ingóságok
vételére az 1881. évi LX. tc. cikk
108. §-ában megállapított föltételek
szerint lesz kifizetendő.

Kelt Aradon, 1916. évi január
hó 16. napján.

Györffy Arnold
bíróági végrehajtó.

622

Csak azoknak a cigarettázóknak,
akik egészségükre való tekintetből szívesen akkora naponta 2-3 fillérrel többet:
MODIANO-clubspecialité szívarkahüvelyek

Orvosi tanácsra a hüvelyekben nincsen sem borsó, sem szilvanyomás,
de minden hüvelyben benne van víznyomással a gyáros aláírása: J. D. Modiano

Halász Ferenc, a Modiano-gyár vezérképviselője, Budapest.

URÁNTIA

Szerdán és csütörtökön

Gustáv Flaubert:

SALAMBO.

A világhírű regény után hat felvonásban. A világ legcsodásabb mesterműve.
A kinematografia örökbecsű diadala. Berlinben, Bécsben 1000 előadást ért.

A berlini és bécsi sajtó Salamboról:

Berliner Tageblatt:

A hatalmas filmalkotás a gyönyörű Salambo regénye nyomán készült, óriási emberanyaggal, egész sor elragadó tömegjelenettel, mesés szépségű kiállításal elevenedik meg előttünk Carthagoért és a szép Salamboért folyó küzdelem. A tájképek megkapóan szépek. A filmsoda, amely több jelenetével a mai világháborúra emlékeztet, igen nagy sikert aratott.

Vossische Zeitung:

Salambo most meg van örökítve mozgóképen is.

Neues Wiener Tagblatt:

... A legelragadóbb és alakokban leggazdagabb kép, mely minden eddigi alkotást felülmúl ...

61

Rendes helyárák. :: Kedvezmények nem érvényesek.

Számozott helyek a Koch-üzletben (Deák Ferenc-utca) kaphatók.

Apró hirdetések.

Indiavaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.
Minden szó 6 fillér. Vastagabb betűköl 12 fillér.

Vastagabb betűköl kívánt szavak aláhúzásával jelzendők.

A legkisebb hirdetés 80 fillér.
Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

TABORI POSTA.

L.

Tábori posta 60. — D. katonát szállított a hazának. A nagybácsit gratuláljuk. S. 29

LEVELEZÉS.

„Vörös szegfű”
jelzett időben Láng-kávéház előtt. 688

Diskrejonak

jelzett helyen Aradon levele van „Tiszteltölthö!” 191

ALKALMAZÁST KERES.

Ügyes beláronő

ajánkozik priházakhoz Cím Bacsá Gyuláné, Erdélyi-ut 7. sz. 624

Deutsches Fräulein

sucht Stelle zu kinder. Bockay-tér 1., I. em. ajtó 8. 626

Intelligentes junges Mädchen
Reichsdeutsche, sucht Stelle zu Kinder, oder als Hausfräulein, besitzt langjährige gute Zeugnisse.
Hedwig Ziggel, Honcód. 681

ALKALMAZÁST NYER.

Jobb házból

való ügyes tanuló lány felvétetik Inguez L. és fia könyvkereskedésében. 625

Irodista vagy Irodistanő

perfekt magyar-német levelező. azonnali belépésre kerestetik Luttwák József, Asztalos Sándor utca 8. sz. 682

Keresünk

vidéki varróg-püziatunkba egy nőt, ki női ruha szabásában teljes jártassággal bír és oktatással foglalkozni. Cím a kiadóhivatalban. 644

Könyvkötő segéd

ki önállóan dolgozni tud azonnal alkalmazást nyer. Ajánlatok a fizetési igény megjelölése mellett az Aradi Nyomda r.-t.-hoz intézendők.

KIADÓ LAKÁS.

Három utca,
4 udvar szobából álló lakás Andrassy-tér 8. sz. alatt május 1-re kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz.
alatt egy 1. emeleti utcai lakás, mely kódnak, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnali kiadó. Bővebbet a házmesternél.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Társaskocsi,
jókarban lévő, üvegezett, 10 személyt befogadó, jutányosan eladó. Cím Ponta Sklárd, Tornyá. 623

Új szalonnyerges
oroszből, eladó Ujhely Jánosnál, Tótkomló. 698

Modern, faom és olasz
levélpapírost Pichlernél, Szabadnag-tér 1. kaphat. 611

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett
hétfőn délután Kotányi-úletről a Bohus palotáig, Weitzer-, Kossuth-, vagy Magyar-utcaig Kapa-utcaig egy fekete női erszény 120 korona tartalommal. Kértek a megtaláló jutalom ellenében a rendőrségnél átadni. 627

Városi termék,
kér-termék, megfigyelő állomások fertőtlenítésére legalkalmasabb Carbolsavas mosó szappant ajánl Dr. Földes és Hehs pipere szappan és vegyszert gyára Arad. Különként 4 koronáért. 12

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvétetnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

**Házi-
szappant
veszek
bármily mennyiség-
ben**

Kalmár Endre
Arad, Arpád-tér 5. szám.
Városi és megyei telefon 670.

Vöröshagyma, fokhagyma, dug- hagyma, hagymamag, zöldségáru

kisobb és nagyobb mennyiségben
legjutányosabban kapható. — Árak
kérdőszóskódásra. — Jókarban lévő
használt jute-zsákok eladó.

MANDL ZSIGMOND
MAKÓ.

838

Megyes-Bodzáson, a falu alatt,
Drienyovszki György utódainak tulaj-
donát képező 60 hold l.-a minőségű

szántóföld,

jókarban lévő tanyával, azonnali átvé-
telre is eladó. Bővebb felvilágosítást
nyújt **D. Tardos Dezső**, ügyvéd
Békéscsabán.

876

Jó anyák, gondos szülők

legjobban cselakszensk, ha gyermekeik-
nek átlátszó, kellemes ízű, mindig friss:

Hajós-féle

Csukamájolajat

adnak; a hűvösebb idő beálltával ennek használata igen fontos.
Egy üveg utasítással ára 2 korona 50 fillér.

Fagydaganganatok

elmulasztására, fagy
viszketegség biztos-
megszüntetésére leg-
jobb szer a „Frigin.”

Ara egy üvegnek ecsettel és utasítással 70 fillér.

Legjobb fekete v. barna

Hajfestő

Egy pár perc alatt bármely haját
vagy bajuszt a legszebb állandó
fekete színre lehet festeni, anél-
kül, hogy a színt le lehet mosni.

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilator.

E kitűnő, a maga nemében párat-
lan szerrel minden alkalmatlan
szőrt aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül
pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kap-
hatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-
tárban

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapítástott, 1896. évben az Aradmegyei Közkórház számára.